

ม่านขึ้น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

ม้วนขึ้น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2567

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร

MUANSUEN : ISAN TRADITIONS TO CONTEMPORARY
SCULPTURE ARTS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts Visual Arts Education

Academic Year 2024

Copyright of Silpakorn University

หัวข้อ : ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย
โดย : นางสาวพิรุณิกา ศรีพรม
สาขาวิชา : ทัศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุขุมล นิชิตทรอนันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน

คณะกรรมการประติมากรรมและภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

..... คณะบดีคณะกรรมการประติมากรรมและ
(ศาสตราจารย์ ทินกร กาษรสุวรรณ) ภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ พิษณุ ศุภนิมิตร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุขุมล นิชิตทรอนันต์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ศาสตราจารย์ ดร. สมพร ฐรี)

666120010 : ทศนศิลป์ศึกษา แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย

นางสาว พิธุนิภา ศรีพรม: ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์หัวข้อเรื่อง ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดด้านประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่มาแรงบันดาลใจในการสร้างผลงาน โดยมีการถ่ายทอดแรงบันดาลใจและรูปทรงจากจินตนาการ ที่มีเนื้อหาแสดงความรู้สึกสนุกสนานของผู้คนอีสาน จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จากแรงบันดาลใจเรื่องราวประเพณีที่สัมผัสเกิดเป็นผลงานชุด ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย โดยมีรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประติมากรรมสื่อผสม

ผลงานชุด ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย มีกระบวนการโดยเริ่มจากการศึกษาข้อมูลรายละเอียด ต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับเนื้อหาเรื่องประเพณีและวัฒนธรรม นำเสนอผลงานเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึก ถึงวิถีชีวิตผู้คนที่ประเพณี ขบวนการแห่งประเพณีที่มีความสนุกสนาน โดยมีสัญลักษณ์ ตัวละคร เป็นจุดเชื่อมโยงเรื่องราว การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะประติมากรรม เป็นศิลปะเหนือจริง (Surrealism) แสดงอารมณ์ ความรู้สึก โดยใช้สัญลักษณ์ ตัวละคร เป็นองค์ประกอบหลัก บอกเล่าวิถีชีวิตความเชื่อความสนุกสนาน ประสานกับรูปทรงจินตนาการผ่านการแสดงออกด้วยทัศนธาตุทางศิลปะ เพื่อนำเสนอผลงานประติมากรรมสื่อผสม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์สู่สาธารณชน และผู้ที่สนใจในงานศิลปะรูปแบบประติมากรรม

666120010 : Major Visual Arts Education

Keyword : MuanSuen : Isan traditions to contemporary sculpture arts

MISS Phithunipha SRIPRM : MUANSUEN : ISAN TRADITIONS TO CONTEMPORARY SCULPTURE ARTS Thesis advisor : Professor Emeritus Preecha Thaothong

The creation of the thesis on the topic of MuanSuen : Isan Traditions to Contemporary Sculpture arts aims to study the concept of local traditions, which is the source and inspiration for creating the work. The inspiration and shape are conveyed from imagination, with content expressing the joyful feelings of Isan people from local traditions and cultures. From the inspiration of the story of the Phi Sum tradition, it was created as a series of MuanSuen : Isan Traditions to Contemporary Sculpture arts, which is a mixed media sculpture art form. The series of MuanSuen : Isan Traditions to Contemporary Sculpture arts has a process, starting from studying detailed information related to the content of traditions and culture, presenting the work to convey emotions, feelings, and the way of life of people who have traditions, and fun traditional parades, with symbols and characters as the connecting points of the story, by creating sculptures arts. It is a surrealism art that expresses emotions and feelings by using symbols and characters as the main elements, telling stories of life, beliefs and fun, combined with imaginative shapes through expressions of artistic visual art elements to present mixed media sculpture arts that have the unique identity of the creator to the public and those interested in sculpture arts.

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยการแนะนำช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุขุมล นิสิตถรณ์นันต์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิสูตร โพธิ์เงิน ที่ให้คำแนะนำความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์วิถีคิด ที่เป็นประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาทัศนศิลป์ศึกษา คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและ ภาพพิมพ์ และคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา นายเกษมศักดิ์และนางคำมูล ศรีพรหม ที่ให้กำเนิดชีวิต ใ้การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอน ส่งทุนการศึกษา ส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขอกราบขอบพระคุณบุคคลในครอบครัว นางสาวจินต์ตามัญช์ ศรีพรหม นายนิโรธ ตรีสัตยกุล และพี่น้อง ลุงป้า น้าอา ที่มอบความรัก ความห่วงใยและส่งกำลังใจให้กันโดยตลอดการศึกษา

ขอขอบคุณนายภูวดล พิพัฒพงศากุล ที่ช่วยให้คำปรึกษาในการสร้างผลงานศิลปะ และ ส่งกำลังใจให้กันโดยตลอดการศึกษา

ขอกราบขอบคุณศิลปินตัวอย่างทุกท่านที่ทำให้ผู้สร้างสรรค์มีแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ผลงานและเป็นตัวอย่าง เพื่อศึกษาชื่นชม เรียนรู้ต่อยอดจินตนาการอย่างไม่จบสิ้น

ขอขอบคุณ เพื่อนร่วมหลักสูตรทุกคน ที่คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และอีกมากมาย หลาย ๆ ท่านที่ไม่ได้ถูกกล่าวถึง

พิธุนิภา ศรีพรหม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	2
1.3 แนวคิดในการสร้างสรรค์.....	2
1.4 สมมติฐาน.....	3
1.5 ขอบเขตของการสร้างสรรค์.....	3
1.6 ขั้นตอนวิธีการในการสร้างสรรค์.....	4
1.7 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ.....	4
1.8 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	5
1.9 งบประมาณที่ใช้ในการสร้างสรรค์.....	6
1.10 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแนวความคิด.....	7
1. อิทธิพลที่มีต่อแนวคิดแรงบันดาลใจ.....	8
1.1 ประเพณีท้องถิ่นของภาคอีสาน.....	8
2. ทฤษฎีและเทคนิคที่เกี่ยวข้อง.....	21

2.1 ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) ในรูปแบบประติมากรรมผสมวัสดุ	21
2.2 โครงสร้างทัศนธาตุที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญ	22
2.3 เทคนิคงานประติมากรรม.....	26
3. อิทธิพลทางศิลปกรรมและแนวความคิด	28
3.1 อิทธิพลทางแนวคิด	28
4. อิทธิพลศิลปินทางศิลปกรรม	33
4.1 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ชลูด นิ่มเสมอ	33
4.2 ทาคาชิ มุราคามิ.....	36
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานและกระบวนการสร้างสรรค์	43
3.1 แนวความคิดของการสร้างสรรค์.....	43
3.2 รูปแบบของการสร้างสรรค์.....	43
3.3 วิธีการดำเนินงาน	44
3.4 วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน.....	45
3.5 พัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์.....	46
3.6 ขั้นตอน และกระบวนการสร้างสรรค์.....	48
3.7 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์สร้างสรรค์	65
1. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์	66
1.1 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์ ชุดที่ 1.....	66
1.2 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์ ชุดที่ 2.....	67
1.3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์ ชุดที่ 3.....	68
2. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปินนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน	71
2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบผลงานสร้างสรรค์ศิลปินนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน	73
2.2 วิเคราะห์ผลงานศิลปินนิพนธ์.....	80

บทที่ 5 สรูป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 82

 สรุป..... 82

 อภิปรายผล..... 82

 ข้อเสนอแนะ 84

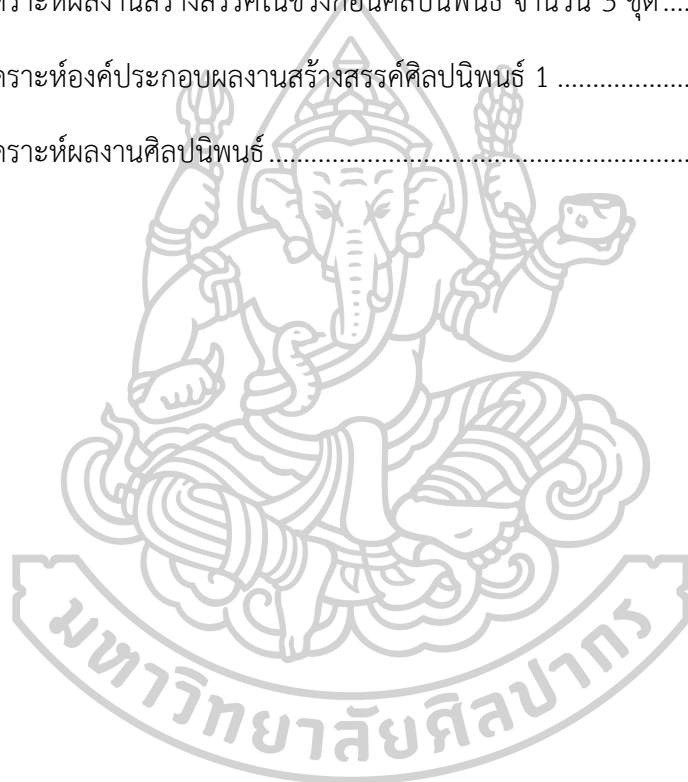
รายการอ้างอิง 85

ประวัติผู้เขียน..... 87

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ผลงานศิลปินที่มีอิทธิพลศิลปกรรมต่อการสร้างสรรค์.....	40
ตารางที่ 2 รายละเอียดของระยะเวลาในการดำเนินงาน	44
ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลงานช่วงก่อนศิลปินพันธ์	46
ตารางที่ 4 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพันธ์ จำนวน 3 ชุด.....	69
ตารางที่ 5 วิเคราะห์องค์ประกอบผลงานสร้างสรรค์ศิลปินพันธ์ 1	74
ตารางที่ 6 วิเคราะห์ผลงานศิลปินพันธ์	80

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ชาวบ้านผู้ร่วมกิจกรรมประเพณีผีคุ้ม.....	9
ภาพที่ 2 ชาวบ้านผู้ร่วมกิจกรรมประเพณีผีคุ้ม.....	10
ภาพที่ 3 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคุ้ม.....	10
ภาพที่ 4 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคุ้ม.....	11
ภาพที่ 5 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคุ้ม.....	11
ภาพที่ 6 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคุ้ม.....	12
ภาพที่ 7 ผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคุ้ม.....	12
ภาพที่ 8 ผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคุ้ม.....	13
ภาพที่ 9 ขบวนแห่ประเพณีผีคุ้ม.....	13
ภาพที่ 10 ขบวนแห่ประเพณีผีคุ้ม.....	14
ภาพที่ 11 บรรยากาศภายในกิจกรรมประเพณีผีคุ้ม.....	14
ภาพที่ 12 ขบวนแห่ประเพณีผีคุ้ม.....	14
ภาพที่ 13 ขบวนแห่ประเพณีผีคุ้ม.....	15
ภาพที่ 14 ขบวนแห่ประเพณีผีคุ้ม.....	15
ภาพที่ 15 ขบวนแห่ประเพณีผีคุ้ม.....	16
ภาพที่ 16 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร.....	17
ภาพที่ 17 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร.....	18
ภาพที่ 18 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร.....	18
ภาพที่ 19 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จ.มหาสารคาม.....	19
ภาพที่ 20 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร.....	19
ภาพที่ 21 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดขอนแก่น.....	20

ภาพที่ 22 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง	29
ภาพที่ 23 ชื่องาน : "วัดโพธิ์ 2512"	29
ภาพที่ 24 ชื่องาน : "Dry Point 1970"	30
ภาพที่ 25 ชื่องาน : "मारผจญ 2532"	31
ภาพที่ 26 ชื่องาน : "แสงและทิศทาง 2535"	31
ภาพที่ 27 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ชลุด นิยมเสมอ	33
ภาพที่ 28 ผลงานชุดธรรมศิลป์.....	34
ภาพที่ 29 ผลงานศิลปิน ศาสตราจารย์ชลุด นิยมเสมอ	35
ภาพที่ 30 ทาเคชิ มุราคามิ.....	36
ภาพที่ 31 ดอกมุราคามิ (Murakami Flower).....	37
ภาพที่ 32 An Homage to Monopink, 1960A).....	38
ภาพที่ 33 ภาพร่างที่ 1	48
ภาพที่ 34 ภาพร่างที่ 2	49
ภาพที่ 35 ภาพร่างที่ 3	49
ภาพที่ 36 ภาพร่างที่ 4	50
ภาพที่ 37 ภาพร่างที่ 5	51
ภาพที่ 38 รวบรวมภาพร่าง	51
ภาพที่ 39 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.1	54
ภาพที่ 40 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.2.....	54
ภาพที่ 41 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.3.....	55
ภาพที่ 42 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.4.....	56
ภาพที่ 43 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.5.....	56
ภาพที่ 44 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.7.....	57

ภาพที่ 45 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.8.....	58
ภาพที่ 46 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.9.....	59
ภาพที่ 47 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.10.....	60
ภาพที่ 48 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.11.....	61
ภาพที่ 49 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.12.....	61
ภาพที่ 50 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.13.....	62
ภาพที่ 51 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”	62
ภาพที่ 52 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”	63
ภาพที่ 53 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”	63
ภาพที่ 54 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”	64
ภาพที่ 55 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 1.....	66
ภาพที่ 56 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 2.....	67
ภาพที่ 57 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 3.....	68
ภาพที่ 58 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน	71
ภาพที่ 59 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน	72
ภาพที่ 60 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน	72
ภาพที่ 61 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน	73

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่เดิมนั้นมีความเชื่อเรื่องผีสืบเนื่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในภายหลังจะมีความเชื่อเรื่องคติแบบพราหมณ์ และพระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแพร่ แต่หากความเชื่อเรื่องผีมิได้สูญหาย หรือลดความสำคัญลงมากกว่าอดีต ปัจจุบันมีการผสมผสานความเชื่อที่หลากหลาย ทั้งพุทธ พราหมณ์ และผี ซึ่งเราสามารถพบเห็นได้ตามวิถีชีวิตของผู้คนในภาคอีสาน ผีเป็นเหมือนสัญลักษณ์แทนอำนาจเหนือธรรมชาติ ที่ยังคงมีความสำคัญมากของคนภาคอีสาน ความเชื่อเรื่องผีผูกพันอยู่กับการดำเนินชีวิตหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของคนอีสานในทุกช่วงขณะของชีวิต ดังเช่นพิธีกรรมต่าง ๆ ตลอดทั้งปี หรือที่เรียกว่าประเพณีฮีตสิบสองเพื่อปฏิบัติตามประเพณี จารีต ของสังคม หรือพิธีสู่ขวัญการสะเดาะเคราะห์ที่นำมาซึ่งความรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ และพิธีกรรมการเซ่นไหว้บูชาผีปู่ตาประจำหมู่บ้าน และผีบรรพบุรุษ ที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอประจำปี พิธีกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่าง ความเชื่อเดิมในท้องถิ่น กับความเชื่อกระแสหลักที่เข้ามาในภายหลัง ซึ่งในแต่ละพื้นที่ที่มีการเลือกรับ ปรับกิจกรรมประเพณีให้เข้ากับยุคสมัย จนเกิดเป็นประเพณีท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ที่ จ.ชัยภูมิ เองก็เช่นกัน ในช่วงบุญข้าวสาก หรือบุญเดือน 10 ชาวอีสานจังหวัดชัยภูมิ ที่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ มีประเพณีไหว้บรรพบุรุษชื่อประเพณี “ผีสู่ม” เมื่อถึงช่วงของประเพณี ลูกหลานจะไปทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศล ให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ส่วนผีที่ไม่มีญาติ ลูกหลานที่ไม่ได้ไปทำบุญให้ จะไปขอรับส่วนบุญ หรือแย่งกินอาหารจากผีตนอื่น ด้วยความอับอาย จึงเอาสู่มไก่อมาคลุมใส่หัว คลุมตัว ด้วยความเชื่อดังกล่าวนี้ จึงเป็นที่มาของ การละเล่น “ผีสู่ม” หรือประเพณีผีสู่ม อีกนัยของความสำคัญประเพณีผีสู่มนั้น เพื่อเตือนใจให้ลูกหลานได้กลับบ้านมาทำบุญใหญ่ ระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงบุญข้าวสาก หรือบุญเดือน 10 มีผีสู่มทั้งประเภทสวยงาม และประเภทความคิดสร้างสรรค์จากแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 15 หมู่บ้านของตำบลบ้านเล่า จัดขบวนแห่ ขบวนการละเล่น การแสดงของผีสู่ม การทำบุญทำทาน อุทิศส่วนกุศล ให้กับบรรพชนที่ได้ล่วงลับไปแล้ว การแห่ขบวนผีสู่มจะแห่ไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่ตำบลบ้านเล่า และในเขตพื้นที่อำเภอเมือง ก่อนจะวกกลับมายังวัด เพื่อร่วมกันนำข้าวสาร อาหารแห้ง ที่ได้รับบริจาคมารวมกันที่จุดรวมข้าวสาก ทำพิธีถวาย

ข้าวสากและทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผีบ้าน ผีป่าตายาย ผีไม่มีญาติ การละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ ตลอดทั้งวัน¹

ประเพณีแห่ผีสும்เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานของชาวบ้าน ที่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผู้สร้างสรรค์ได้รับรู้ถึงบรรยากาศ ความสนุกสนาน วิถีชีวิตของบรรพบุรุษส่งต่อมายังรุ่นลูก รุ่นหลาน จนปัจจุบันเกิดเป็นพิธีชบวนแห่ประเพณีผีสும் สีสัน ชบวนแห่ที่สวยงาม ชวนให้ผู้ที่ได้พบเห็นเกิดความตื่นตา และรู้สึกสนุกสนาน รื่นเริงไปกับการแห่ ชบวนประเพณี การสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์รู้สึกประทับใจในชบวนแห่ประเพณีผีสும் ความสนุกสนานของคนอีสาน ซึ่งจังหวัดชัยภูมิเป็นบ้านเกิดผู้สร้างสรรค์ ผู้คนที่ได้ประดิษฐ์หรือ สร้างชบวนแห่ จากประเพณีผีสும் ของคนจังหวัดชัยภูมิ ที่หมู่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอ เมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ และผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดผลงานที่เกิดจากแรงบันดาลใจ จากชบวนแห่ประเพณีผีสும் สูผลงานศิลปะประติมากรรมสื่อผสมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของ ผู้สร้างสรรค์

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดด้านประเพณีท้องถิ่น ซึ่งเป็นที่มา แรงบันดาลใจ ในการสร้างผลงาน โดยมีการถ่ายทอดเรื่องราววิถีชีวิต และพลังความสุข ในรูปแบบศิลปะเฉพาะของ ผู้สร้างสรรค์

1.2.2 เพื่อสร้างสรรค์รูปทรงทางประติมากรรม ที่มีเนื้อหาแสดงความรู้สึกสนุกสนานของ ผู้คนอีสาน จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

1.2.3 เพื่อนำเสนอผลงานประติมากรรม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์ สู่สาธารณชน และผู้ที่สนใจในงานศิลปะรูปแบบประติมากรรม

1.3 แนวคิดในการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้รับรู้แรงบันดาลใจจากการได้สัมผัสบรรยากาศงานประเพณี “ผีสும்” ที่หมู่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งจังหวัดชัยภูมิเป็นบ้านเกิดของ ผู้สร้างสรรค์ งานประเพณีผีสும் นั้นมีความเชื่อมโยงเรื่องผี บุญเดือน 10 ประเพณีของชาวอีสาน ลูกหลานจะไปทำบุญเพื่ออุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ผู้สร้างสรรค์

¹ THECITIZEN.PLUSThai PBS. ประเพณี “ผีสும்” จากลูกหลานชาวชัยภูมิถึงบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/thecitizen/index.html%3Fp=85842.html>

เกิดความประทับใจในรูปแบบของการประดิษฐ์ประดอยขบวนแห่พิธี ที่มีรูปทรงสีสันสวยงามดึงดูดสายตา ผู้คนแห่ขบวนประเพณีผีคุ้มด้วยความสนุกสนาน ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดเป็นแรงบันดาลใจเป็นที่มาของจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้สร้างสรรค์เลือกใช้เทคนิคประติมากรรมสื่อผสม ผลงานมีลักษณะเหนือจริง (Surrealism) และมีความเป็นเอกลักษณ์ของผู้สร้างสรรค์ อาทิ รูปทรงขององค์ประกอบ รวมถึงตัวละครต่าง ๆ ในผลงาน

1.4 สมมติฐาน

สามารถถ่ายทอด จินตนาการ อารมณ์ และความรู้สึกสนุกสนาน ผ่านการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมร่วมสมัย สื่อผสม ในรูปแบบศิลปะเหนือจริง (Surrealism) เป็นผลงานศิลปะที่มีการผสมผสานในแต่ละเทคนิค โดยจะประกอบด้วยเทคนิคประติมากรรม (Sculpture) เทคนิคจิตรกรรม (Painting) และเทคนิคการจัดวาง (Installation) สู่การพัฒนาผลงานศิลปะที่มีความเป็นเอกลักษณ์และแสดงออกถึงตัวตนของความสนุกสนาน รื่นเริง เกิดเป็นสุนทรียะทางประเพณีและวัฒนธรรมให้ผู้ชมได้มีอารมณ์ร่วมจินตนาการไปกับผู้สร้างสรรค์

1.5 ขอบเขตของการสร้างสรรค์

ขอบเขตของการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ชุดนี้ กำหนดขอบเขตของการสร้างสรรค์ไว้ 3 ด้าน ขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านเทคนิค และขอบเขตด้านรูปแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และส่งผลให้การสร้างสรรค์มีขอบเขตที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา นำเนื้อหาเรื่องประเพณีและวัฒนธรรม นำเสนอผลงานเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึก ถึงวิถีชีวิตผู้คนที่มิประเพณี ความสนุกสนาน โดยมีสัญลักษณ์ตัวละครเป็นจุดเชื่อมโยงเรื่องราว

1.5.2 ขอบเขตด้านรูปแบบและวิธีการ

ขอบเขตด้านรูปแบบ สร้างสรรค์ผลงานศิลปะประติมากรรม เป็นศิลปะเหนือจริง (Surrealism) แสดงอารมณ์ ความรู้สึก โดยใช้สัญลักษณ์ ตัวละคร เป็นองค์ประกอบหลัก บอกเล่าวิถีชีวิตความเชื่อความสนุกสนาน ประสานกับรูปทรงจินตนาการผ่านการแสดงออกด้วยทัศนธาตุทางศิลปะ

1.5.3 ขอบเขตด้านเทคนิค

ขอบเขตด้านเทคนิค ใช้เทคนิคสื่อผสม ปูนขาว, ดินไทย, สีสเปย์, กระจกสี, ผ้าสีต่างๆ โดยผ่านกระบวนการทางเทคนิค การปั้น การระบายสี และการปะติด

1.6 ขั้นตอนวิธีการในการสร้างสรรค์

ขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ชุด ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย (MuanSuen : Isan traditions to contemporary sculpture arts) สามารถแบ่งตามวิธีการได้ดังนี้

- 1.6.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบประเพณี
- 1.6.2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิควิธีการในการสร้างสรรค์ผลงาน
- 1.6.3 กำหนดกิจกรรมการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล
- 1.6.4 ขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา
- 1.6.5 การปฏิบัติการสร้างสรรค์ตามกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ดังนี้
 - แรغبันดาลใจ
 - แนวความคิด
 - ภาพร่างความคิด
 - เทคนิคและวิธีการแสดงออก
- 1.6.6 วิเคราะห์คุณค่าและสรุปผลงานการสร้างสรรค์ผลงานเทคนิคผสม
- 1.6.7 วิพากษ์วิจารณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา
- 1.6.8 รวบรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติการสร้างสรรค์เป็นรูปเล่มศิลปนิพนธ์
- 1.6.9 วิพากษ์วิจารณ์โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษา ศิลปิน นักวิชาการศิลปะ

1.7 นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ม่วนซื่น หมายถึง สนุกสนาน รื่นเริง มีความสุข ซึ่งเป็นภาษาในถิ่นอีสาน อาทิ ลักษณะของผู้คนแห่งขบวนประเพณีที่มีความสนุกสนาน

ประเพณีอีสาน หมายถึง สิ่งที่คนอีสานเชื่อถือ และยึดเป็นแนวปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นแบบแผน ขนบธรรมเนียม

ประติมากรรมร่วมสมัย หมายถึง ศิลปะรูปแบบสามมิติ ศิลปะร่วมสมัยเชื่อมโยงกับความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม สังคม ประเพณี รวมไปถึงความหลากหลายทางวัสดุพัฒนาไปสู่ศิลปะ ที่มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะตัว

เทคนิคสื่อผสม หมายถึง รูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ที่มีการผสมกันระหว่างเทคนิค โดยอยู่ในองค์ประกอบ หรือรูปแบบเดียวกัน

1.8 วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์

1.8.1 วัสดุอุปกรณ์ในการค้นคว้าและเก็บบันทึกข้อมูล

กล้องถ่ายภาพโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์พกพา สมุดบันทึก สมุดสเก็ต ดินสอ ปากกา

1.8.2 อุปกรณ์ที่ใช้สร้างสรรค์ผลงาน

พู่กัน จานสี ไม้บรรทัด มีดตัดเตอร์ กรรไกร ปูนขาว กะละมัง ใยสังเคราะห์ ดินไทยหรือดินจีน ลวด คีมตัดลวด เครื่องมือปั้นดิน ผ้าสีต่าง ๆ

วัสดุอุปกรณ์ในการค้นคว้าและเก็บบันทึกข้อมูล

1. กล้องถ่ายภาพโทรศัพท์มือถือ
2. คอมพิวเตอร์พกพา
3. สมุดบันทึก, สมุดสเก็ต
4. ดินสอ, ปากกา

วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์เชิงเทคนิคและกระบวนการทางศิลปะ

1. พู่กัน
2. จานสี
3. ไม้บรรทัด
4. มีดตัดเตอร์
5. กรรไกร
6. ปูนขาว
7. กะละมัง
8. ใยสังเคราะห์
9. ดินไทยหรือดินจีน
10. ลวด
11. คีมตัดลวด
12. เครื่องมือปั้นดิน
13. ผ้าสีต่าง ๆ
14. สีสเปรย์
15. กระดาษทรายละเอียด
16. กระจกสี

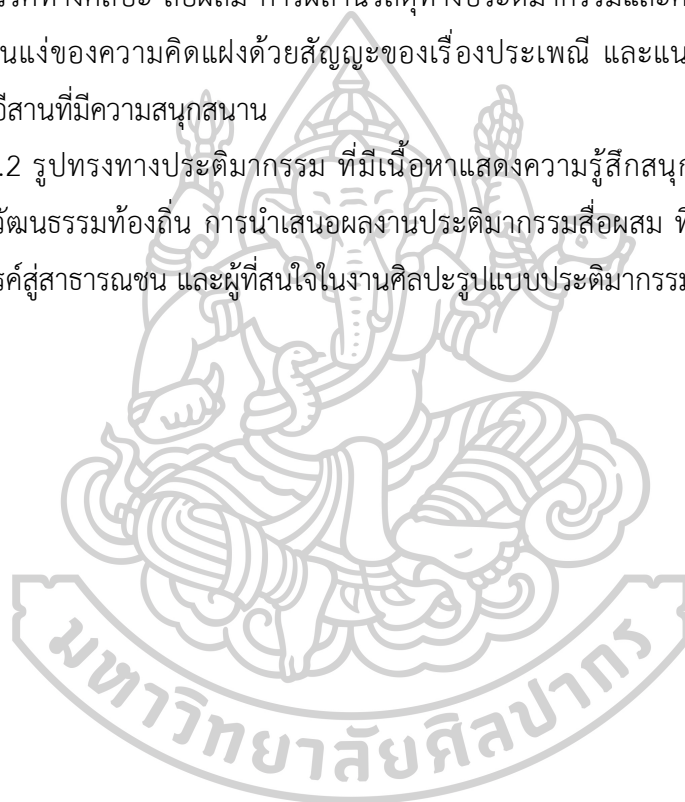
1.9 งบประมาณที่ใช้ในการสร้างสรรค์

ค่าใช้จ่ายทั้งหมด 20,000 บาท

1.10 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.10.1 การศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ ประติมากรรมร่วมสมัย (MuanSuen : Isan traditions to contemporary sculpture arts) มีข้อมูลและองค์ความรู้ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ เรื่องของการค้นคว้าเทคนิคและขั้นตอน วิธีการสร้างสรรค์ทางศิลปะ สื่อผสม การผสมผสานวัสดุทางประติมากรรมและศิลปะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีผลต่อผู้ชมในแง่ของความคิดแฝงด้วยสัญลักษณ์ของเรื่องประเพณี และแนวคิดเกิดความรู้สึกรั้ง ประเพณีภาคอีสานที่มีความสนุกสนาน

1.10.2 รูปทรงทางประติมากรรม ที่มีเนื้อหาแสดงความรู้สึกรั้งสนุกสนานของผู้คนอีสาน จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การนำเสนอผลงานประติมากรรมสื่อผสม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ของผู้สร้างสรรค์สู่สาธารณชน และผู้ที่สนใจในงานศิลปะรูปแบบประติมากรรม

บทที่ 2

เอกสารข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแนวความคิด

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย (MuanSuen : Isan traditions to contemporary sculpture arts) คำว่า “ม่วนซื่น” นั้นเป็นภาษาในถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน แปลได้ว่า ร่าเริง, สนุกสนาน, มีความสุข หากเราจะกล่าวถึงความรู้สึกสนุกสนานของคนภาคอีสาน คำว่า “ม่วนซื่น” เป็นคำที่สื่อความหมายของคนอีสานได้อย่างดีที่สุด คนอีสานใช้คำว่า “ม่วนซื่น” ในหลากหลายเหตุการณ์ รวมไปถึงงานประเพณี ชาวอีสานนั้นมีประเพณีในทุกช่วงเดือน หรือที่เราเรียกกันว่า “ฮีตสิบสอง” มีความเกี่ยวข้องกับทุกช่วงเวลาของการดำเนินวิถีชีวิต ชาวจังหวัดชัยภูมิ ที่หมู่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ เองเช่นกัน ประเพณี “ผีสุม” ของชาวบ้าน ที่หมู่บ้านเสี้ยวน้อย เป็นประเพณีที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ จัดประเพณีในช่วงบุญเดือน 10 หรือบุญข้าวสาก เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติพี่น้อง หรือบรรพบุรุษที่ล่วงลับ รวมถึงผีที่ไม่มีญาติ ถ้าในปีไหนลูกหลานหรือญาติไม่ทำบุญให้กับผู้ล่วงลับ ก็จะทำให้ผีไร้ญาตินั้นได้รับความอดอยาก ก็จะไปแย่งอาหารจากผีคนอื่น ด้วยความอับอายจึงนำสุมไก่ครอบคลุมใส่หัว และจะทำให้ผีไร้ญาติเกิดความทุกข์ และน้อยใจ จากการเผื่อส่วนบุญส่วนกุศล ไม่ได้ไปผูกไปเกิด จนกว่าจะมีญาติพี่น้องทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ การแผ่กุศลให้กับสัมภเวสี หรือผีที่ไม่มีญาติ เพื่อให้ดวงวิญญาณหลุดพ้นจากบ่วงกรรมที่ได้กระทำไว้ในชาติที่เกิดเป็นมนุษย์ โดยชาวบ้านจะทำพิธีอัญเชิญวิญญาณผีสุมเข้าสิงสู่ในสุมไก่ เพื่อที่ดวงวิญญาณของผีไร้ญาติ จะได้รวมกันพึ่งพิงธรรม และจะได้รับการแผ่เมตตาส่วนบุญส่วนกุศลเพื่อปลดปล่อยดวงวิญญาณให้หลุดพ้นจากทุกข์ ไปเกิดใหม่สู่ภพภูมิที่ดีต่อไป ประเพณีดำเนินการในแต่ละปีจะจัดไม่ตรงวัน แต่หากจัดช่วงเดือน 10 ประมาณ 1 - 2 วัน โดยชาวบ้านได้จัดประเพณีแห่ผีสุม จาก 15 หมู่บ้านของตำบลบ้านเล่า ก่อนขบวนแห่ผีสุม จะแห่ไปตามหมู่บ้านต่างๆ ในพื้นที่ตำบลบ้านเล่า และเขตพื้นที่อำเภอเมืองชัยภูมิ เพื่อรับบริจาคข้าวสารอาหารแห้ง ก่อนจะวกกลับมายังวัดสมศรี บ้านเสี้ยวน้อย เพื่อร่วมกันนำข้าวสาร อาหารแห้ง ที่ได้รับบริจาคมารวมกันทำพิธีถวายข้าวสาก และอุทิศส่วนกุศลให้ผีไร้ญาติ ผีปู่ย่าตายาย การประกวดผีสุม ทั้งประเภทสร้างสรรค์และประเภทสวยงาม ซึ่งจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมร่วมสมัย พร้อมกับเวที เครื่องเสียง สร้างความสนุกสนาน “ม่วนซื่น” ให้กับผู้ที่ได้ร่วมขบวน ร่วมกิจกรรมประเพณีผีสุม

ผู้สร้างสรรค์ได้รับสารจากประเพณีของผู้คนภาคอีสาน จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งจังหวัดชัยภูมิเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ เกิดความรู้สึกประทับใจขบวนแห่ประเพณีซึ่งนับว่ามีความร่วมสมัย อีกทั้งเรื่องราวยังแฝงไปด้วยคติเตือนใจ ให้ลูกหลานได้กลับบ้านมาทำบุญให้กับบรรพบุรุษ นอกจากนี้

ชบวนแห่งประเพณีที่มีความสนุกสนาน ยังเป็นการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของบรรพบุรุษอีกด้วย จากเรื่องราวเกิดเป็นแรงบันดาลใจ และการศึกษาประเพณีท้องถิ่นของภาคอีสาน ผู้สร้างสรรค์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ขึ้นใหม่ ตามวัตถุประสงค์ของการ สร้างสรรค์โดยจะสามารถแบ่งเอกสารข้อมูล และศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง ออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

1. อิทธิพลที่มีต่อแนวคิดแรงบันดาลใจ

1.1 ประเพณีท้องถิ่นของภาคอีสาน

1.1.1 ประเพณีผีสุม

1.1.2 ประเพณีบุญบังไฟ

1.1.3 ประเพณีฮีตสิบสอง

2. ทฤษฎีและเทคนิคที่เกี่ยวข้อง

2.1 ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) ในรูปแบบประติมากรรมผสานวัสดุ

2.2 โครงสร้างทัศนธาตุที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญ

2.3 เทคนิคงานประติมากรรม

3. อิทธิพลทางศิลปกรรมและแนวความคิด

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เกาทอง

4. อิทธิพลทางศิลปกรรม

4.1 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ชลูด นิ่มเสมอ

4.2 ทาคาชิ มุราคามิ

1. อิทธิพลที่มีต่อแนวคิดแรงบันดาลใจ

1.1 ประเพณีท้องถิ่นของภาคอีสาน

1.1.1 ประเพณีผีสุม

ประเพณีผีสุม² เป็นประเพณีของชาวอีสานจังหวัดชัยภูมิ หมู่บ้านเลี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอมะขาม จังหวัดชัยภูมิ ประเพณีผีสุม เป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เชื่อว่าเรื่องเล่าจากอดีตนั้น สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่ราวพุทธศักราชก่อนปี พ.ศ. 2440 หรือประมาณการช่วงระยะเวลา ไม่ต่ำกว่า 100 ปี มาแล้ว เมื่อถึงบุญข้าวสาก หรือบุญเดือน 10 ซึ่งเป็นประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องทางศาสนาของชาวภาคอีสาน ลูกหลานจะกลับบ้านมาทำบุญใหญ่ เพื่อระลึกถึงบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว และยังมีความเชื่อว่าจะทำให้ข้าวกล้าในนาเจริญงอกงาม

² CHAIYAPHUM Immigration,ประวัติความเป็นมา, [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://chaiyaphum.immigration.go.th/index.php/en/area-of-re>

ตามวิถีอาชีพเกษตรกรรม ชาวบ้านจะจัดเตรียมอาหารคาวหวาน, หมากพลู, บุหรี่, หรือเรียกว่า “ชุดเครื่องเซ่นไหว้” ทำบุญให้กับผีบรรพบุรุษ และผีไม่มีญาติ เนื่องจากอดีตมีเรื่องเล่าว่าผีไร้ญาติที่ลูกหลานไม่ได้มาทำบุญให้ จะไปขโมยกินอาหารจากผีตนอื่น ด้วยความอับอายจึงนำส้มโอบ่ามาสุ่มใส่หัว คลุมใส่ตัว ปัจจุบันชาวบ้านจึงมีการจัดชุดเครื่องเซ่นไหว้ให้กับผีไร้ญาติด้วยเช่นกัน รวมถึงปัจจัยไทยทาน มาทำบุญที่วัดสมศรี พิธีกรรมเริ่มตั้งแต่ 06:30 น. โดยประมาณ มีพิธีไหว้ผีบ้าน ผีบรรพบุรุษ จัดบายศรีบวงสรวงผีสุ่ม จัดขบวนแห่ผีสุ่ม ขบวนการละเล่นที่มีความสนุกสนาน การแสดงของผีสุ่ม การประกวดผีสุ่ม จากความเชื่อพลังศรัทธาตามประเพณีของผู้คนในท้องถิ่น ความรู้สึกประทับใจ ขบวนแห่ประเพณี เกิดเป็นแรงบันดาลใจและที่มาของจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 1 ชาวบ้านผู้ร่วมกิจกรรมประเพณีผีสุ่ม
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรม

ภาพที่ 2 ชาวบ้านผู้ร่วมกิจกรรมประเพณีผีสุ่ม
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรม

ภาพที่ 3 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีสุ่ม
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรม

ภาพที่ 4 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีสุ่ม
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรหม

ภาพที่ 5 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีสุ่ม
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรหม

ภาพที่ 6 การแต่งกายของผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีเสื้อ
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรหม

ภาพที่ 7 ผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีเสื้อ
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรหม

ภาพที่ 8 ผู้ร่วมแห่ขบวนประเพณีผีคู่่ม
ที่มา พิธุนิภา ศรีพรม

ภาพที่ 9 ขบวนแห่ประเพณีผีคู่่ม

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://th.images.search.yahoo.com/search/images>

ภาพที่ 10 ขบวนแห่ประเพณีผีสும்

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://th.images.search.yahoo.com/search/images>

ภาพที่ 11 บรรยายภาพในกิจกรรมประเพณีผีสும்

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://th.images.search.yahoo.com/search>

ภาพที่ 12 ขบวนแห่ประเพณีผีสும்

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://www.facebook.com/myKhonKaen>

ภาพที่ 13 ขบวนแห่ประเพณีผีสุ่ม

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://www.facebook.com/myKhonKaen>

ภาพที่ 14 ขบวนแห่ประเพณีผีสุ่ม

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://www.facebook.com/myKhonKaen>

ภาพที่ 15 ขบวนแห่ประเพณีผีเสื้อ

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://esan108.com/topic/view/488>

1.1.2 ประเพณีบุญบั้งไฟ

ประเพณีบุญบั้งไฟ³ เป็นประเพณีสำคัญของภาคอีสานที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประเพณีจัดทำกันในเดือนหก ช่วงเข้าสู่ฤดูฝนซึ่งเป็นฤดูทำนา เป็นประเพณีท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อดั้งเดิมของชาวไทยภาคอีสาน นิยมจัดประเพณีในเดือน 6 หรือเดือน 7 ชาวอีสานมีความเชื่อว่าการจุดบั้งไฟเพื่อบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย หรือที่ชาวอีสานเรียกกันว่าพระญาแลน ซึ่งเป็นเทพที่ดูแลให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล บางความเชื่อก็เชื่อว่าการจุดบั้งไฟนั้นเพื่อเป็นการบูชาพระธาตุเกศแก้วจุฬามณีบนสวรรค์ ซึ่งจะทำการในเดือนหก เพื่อขอฝนให้ตกลงมาทันการเพาะปลูกข้าวกล้า และนอกจากจุดบั้งไฟเพื่อขอฝนแล้ว การจุดบั้งไฟยังเป็นการเสี่ยงทายอย่างหนึ่ง คือเชื่อกันว่าหากจุดบั้งไฟแล้วลอยขึ้นสูง ทำนายได้ว่าปีนั้นฝนจะตกต้องตามฤดูกาล ทำให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีการจัดงานบุญบั้งไฟก่อนจะถึงฤดูกาลทำไร่นาของทุกปี โดยแต่ละท้องถิ่นจะจัดงานไม่ตรงกัน ก่อนถึงช่วงประเพณีในแต่ละปี ผู้คนที่อยู่ต่างถิ่นจะเดินทางกลับบ้านเกิดเพื่อร่วมพิธีกรรม ภายในประเพณีมีกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ กิจกรรมประกวดสาวงามผู้ถือป้ายบั้งไฟ บั้งไฟโบราณ การพ้อนรำ และการละเล่นพื้นบ้านตลอดทั้งวัน ด้วยศรัทธาและความสามัคคี บุญบั้งไฟเป็นงานประเพณีที่สร้างความสนุกสนาน และความสามัคคีของประชาชนในชุมชน วัฒนธรรมบั้งไฟปัจจุบันมีการสร้างขบวนแห่ร่วมสมัยและบั้งไฟโบราณ คือการนำความบันเทิงเข้ามาผสมผสาน เครื่องเสียง วงดนตรี เวทีหมอลำซึ่ง โดยที่มีการกินดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และร้องรำ

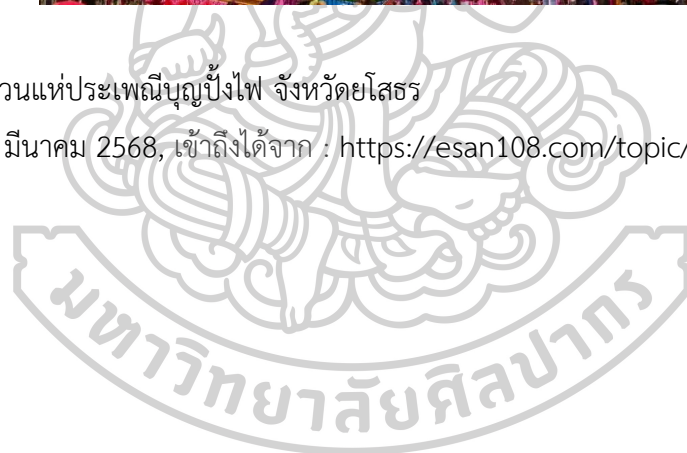
³ เว็ปท่าศิลปินากร,บุญบั้งไฟเดือนหก, [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567, เข้าถึงได้จาก <https://th.images.search.yahoo.com/search/images>

ทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน เป็นการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาวอีสานเอาไว้ให้ สืบทอดถึงรุ่นลูก รุ่นหลาน และสืบสานความเชื่อประเพณีในเรื่องการขอฝนของชาวอีสาน จากความรู้สึกประทับใจขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ ผู้สร้างสรรค์เกิดแรงบันดาลใจและเป็นที่มา ของจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน⁴

ภาพที่ 16 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://esan108.com/topic/view/488>

⁴ NaniTalk S.ประเพณีบุญบั้งไฟ ความสำคัญและตำนานของอีสาน, [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 21 มีนาคม 2568, สืบค้นได้จาก : <https://www.nanitalk.com/interesting-story/291>

ภาพที่ 17 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://esan108.com/topic/view/488>

ภาพที่ 18 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร

เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://esan108.com/topic/view/488>

ภาพที่ 19 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จ.มหาสารคาม
 เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://travel.kapook.com/view117797.html>
 ภาพจาก Visun Khankasem / Shutterstock.com

ภาพที่ 20 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร
 เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก https://ypnortheast.blogspot.com/2016/01/blog-post_1.html

ภาพที่ 21 ขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดขอนแก่น
เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, เข้าถึงได้จาก <https://ypnortheast.blogspot.com/2016/01/bl>

1.1.3 ประเพณีฮีตสิบสอง⁵

เดือน 1 : เดือนอ้าย

บุญเข้ากรรม เป็นการทำบุญเลี้ยงผีแล่น ผีฟ้า ผีบรรพบุรุษ มีการนำข้าวของเครื่อง
อุปโภค บริโภคถวายพระ เชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าการทำบุญตักบาตรทั่วไป

เดือน 2 : เดือนยี่

บุญคุณลาน เป็นการทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ข้าวที่เก็บเกี่ยวแล้ว
ของชาวอาชีพเกษตรกรรมภาคอีสาน

เดือน 3 : เดือนสาม

บุญข้าวจี เป็นการทำบุญโดยการนำข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนย่างไฟ นำไปถวายพระ

เดือน 4 : เดือนสี่

บุญพะเหวด (มหาชาติ) เป็นการทำบุญใหญ่ประจำปี มีกิจกรรมฟังเทศน์มหาชาติ
เพื่อความเป็นสิริมงคล

⁵ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมKKU,ฮีต 12,[ออนไลน์] .เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567, เข้าถึงได้จาก
<https://cac.kku.ac.th/%E0%B8%AE%E0%B8%B5%E0%B8%95-12-%>

เดือน 5 : เดือนห้า

บุญสงกรานต์ เป็นการทำบุญปีใหม่ไทย มีการสงฆ์น้ำพระ รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่ และการละเล่นกิจกรรมต่างๆ อาทิ การก่อเจดีย์ทราย การประกวดนางสงกรานต์

เดือน 6 : เดือนหก

บุญบังไฟ เป็นการทำบุญเพื่อขอฝน บูชาเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล พิษพรรณนอุมสมบูรณ

เดือน 7 : เดือนเจ็ด

บุญซำฮะ เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งไม่ดีหรือสิ่งที่เป็นเสนียดจัญไรให้ออกไป จากชีวิตและหมู่บ้าน

เดือน 8 : เดือนแปด

บุญเข้าพรรษา เป็นการทำบุญถวายเทียนพรรษา ที่มีการจำพรรษาของพระสงฆ์

เดือน 9 : เดือนเก้า

บุญข้าวประดับดิน เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่เปรต หรือญาติที่ล่วงลับไปแล้ว ที่ตกอยู่ในอบายภูมิ

เดือน 10 : เดือนสิบ

บุญข้าวสาก เป็นการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติ หรือบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ รวมถึงวิญญาณที่ยังเร่ร่อน ผีไร้ญาติ

เดือน 11 : เดือนสิบเอ็ด

บุญออกพรรษา เป็นการทำบุญสิ้นสุดการจำพรรษาของพระสงฆ์ มีการทำบุญตักบาตรและบำเพ็ญกุศลเพื่อระลึกถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เดือน 12 : เดือนสิบสอง

บุญกฐิน เป็นการทำบุญถวายผ้ากฐิน ยังมีการถวายเครื่องบริโภค อุปโภค ที่จำเป็นสำหรับพระสงฆ์และวัด

2. ทฤษฎีและเทคนิคที่เกี่ยวข้อง**2.1 ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art) ในรูปแบบประติมากรรมผสมวัสดุ**

ศิลปะสื่อผสม (Mixed Media Art)⁶ หมายถึง ผลงานศิลปะที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นโดยใช้วิธีการทางเทคนิคหลากหลายวิธีการของศิลปะ นำสื่อหรือวัสดุมาผสมผสานให้ได้รูปทรง ทำให้เกิดผล

⁶ Kruppeen.in.th, ศิลปะสื่อผสม. [ออนไลน์]. วันที่ค้นข้อมูล 15 เมษายน 2568, สืบค้นได้จาก : <https://www.xn--42c6boin3ib2a.xn--o3cw4h/visual-art-m3/Mixed-Media>

งานที่อยู่ในชั้นเดียวกัน เน้นหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ แสดงออกถึงความคิด อารมณ์ของผู้สร้าง ซึ่งวัสดุที่ใช้ในการสร้างผลงานสื่อผสมสามารถหาได้จากวัสดุธรรมชาติ อาทิเช่น วัสดุจาก สัตว์ พืช และแร่ วัสดุประเภทสังเคราะห์ เช่น โลหะ พลาสติก กระดาษ เป็นต้น การนำศิลปะมากกว่าสองแขนง หรือสื่อมากกว่าสองสื่อมารวมกันขึ้นไป นำมาสร้างเป็นผลงานชั้นเดียวกัน โดยนิยมใช้สื่อที่แตกต่างกัน นำจุดเด่นของแต่ละสื่อมาใช้ร่วมกันเพื่อสื่อความหมายของผลงาน

ศิลปะปะติด (Collage) หมายถึง งานศิลปะที่ใช้วิธีการปะติดแผ่นวัสดุ ก่อรูปเป็นผลงาน วัสดุที่นำมาใช้ อาทิเช่น ผ้า กระดาษ เศษวัสดุ ลักษณะแบนราบ หรืออาจฉีกขึ้นจากพื้น เพียงเล็กน้อย และอาจเพิ่มเติมด้วยเทคนิคระบายสี การวาด หรือการพิมพ์ทับ

ศิลปะผสมผสาน (Assemblage) เป็นศิลปะประเภท 3 มิติ ที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุ หลากหลายชนิด ส่วนมากเป็นวัสดุที่ดัดแปลง ประกอบรวมกันสร้างเป็นผลงานใหม่ นอกจากนี้ศิลปิน ยังสามารถใช้เทคนิคทางศิลปะ เช่น การปั้น การระบายสี หรือแกะสลัก ประกอบรวมในผลงานชั้น เดียวกันได้

ศิลปะจากวัสดุที่ค้นพบ (Found Object) คือ ผลงานศิลปะ ที่นำวัสดุชนิดต่าง ๆ ที่มีอยู่ ตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์ประดิษฐ์ หรือสร้างขึ้น อาทิเช่น เศษไม้ เปลือกหอย หิน เครื่องสุขภัณฑ์ เครื่องเรือน วัสดุที่ศิลปินได้เลือกมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ และไม่ได้ทำการดัดแปลงตัววัสดุมากนัก โดยมีหลักการแนวคิดที่ว่า วัสดุใดๆ ในโลก ล้วนมีคุณค่าและความงามในตัวอยู่แล้ว ด้วยเห็นว่า สิ่งเหล่านี้มีความเป็นศิลปะในตัวเอง เพราะได้ผ่านการพิจารณาออกแบบและสร้างสรรค์มาแล้ว และ ให้วัสดุนั้นแสดงคุณค่าในการถ่ายทอดความหมายด้วยตัวของมันเอง แนวคิดเช่นนี้เป็นที่นิยมอย่างมาก ในบรรดาศิลปินกลุ่มศิลปะดาดา และกลุ่มศิลปะขยะ

2.2 โครงสร้างทัศนธาตุที่เกี่ยวข้อง องค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญ

องค์ประกอบศิลป์ที่สำคัญเป็นส่วนที่เรานำมาเพื่อสร้างสรรค์ผลงานทุกรูปแบบได้ดี เพื่อให้ผลงานมีความลงตัว หรือสมดุลทางแนวความคิดและวิธีการสร้างสรรค์ ให้เกิดความสวยงาม ดังนี้

1. จุด (Point, Dot) คือ ส่วนประกอบที่เล็กที่สุด เป็นส่วนเริ่มต้นไปสู่ส่วนอื่น ๆ เช่น การนำจุดมาเรียงต่อกันตามตำแหน่งที่เหมาะสม และซ้ำ ๆ กัน จะทำให้เรามองเห็นเป็น เส้น รูปร่าง รูปทรง ลักษณะผิว จากจุดหนึ่ง ไปยังจุดหนึ่งมีเส้นที่มองไม่เห็นด้วยตา แต่เห็นได้ด้วยจินตนาการ เราเรียกว่า เส้นโครงสร้าง นอกจากจุดที่เรานำมาจัดวางเพื่อการออกแบบสร้างสรรค์ เราสามารถพบเห็นลักษณะการจัดวางจุดจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ที่อยู่รอบ ๆ ตัวเราได้ เช่น ข้าวโพด รวงข้าว เปลือก หอย เมล็ดพืช ก้อนหิน ใบไม้ ลายของสัตว์ต่างๆ ได้แก่ สุนัข เสือ ไก่ นก งู ม้าลาย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ ธรรมชาติได้ออกแบบไว้อย่างสวยงาม มีระเบียบ มีการซ้ำกันอย่างมีจังหวะและมีอิทธิพลต่อความคิด ของมนุษย์เราเป็นอย่างมาก

2. เส้น (Line) เกิดจากจุดที่เรียงต่อกัน หรือเกิดจากการลากเส้นไปยังทิศทางต่าง ๆ มีหลายลักษณะ เช่น นอน ตั้ง เฉียง โค้ง ฯลฯ เส้น เกิดจากการเคลื่อนที่ของจุด หรือถ้านำจุดมาวางเรียงต่อ ๆ กันก็จะเกิดเป็นเส้นขึ้น เส้น ทำหน้าที่เป็นขอบเขตของที่ว่าง รูปทรง รูปร่าง น้ำหนัก สี รวมทั้งเป็นแกนหลักโครงสร้างของรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ เส้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของงานศิลปะทุกชนิด เส้นสามารถให้ความหมาย แสดงความรู้สึกและอารมณ์ด้วยการสร้างเป็นรูปทรงต่าง ๆ ขึ้น เส้นมี 2 ลักษณะคือ เส้นตรง (Straight Line) และ เส้นโค้ง (Curve Line) เส้นทั้งสองชนิดนี้เมื่อนำมาจัดวางในลักษณะต่างกัน ให้ความรู้สึกและความหมายที่แตกต่างกันออกไป เส้นแต่ละเส้นมีจุดเด่นที่นำมาใช้ได้หลากหลายรูปแบบ ทำให้เกิดรูปร่างรูปทรงต่าง ๆ มากมาย เพื่อต้องการสื่อให้เกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์จากการสร้างสรรค์

1. เส้นตั้ง หรือ เส้นตั้ง ให้ความรู้สึกทางความสูง สง่า มั่นคงหนักแน่น แข็งแรง เป็นสัญลักษณ์ของความซื่อตรง
 2. เส้นนอน ให้ความรู้สึกทางความกว้าง ราบเรียบ สงบ ผ่อนคลาย นิ่ง
 3. เส้นเฉียง หรือ เส้นทะแยงมุม ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหว ไม่มั่นคง
 4. เส้นหยัก หรือ เส้นซิกแซก แบบฟันปลา ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหว อย่างเป็นจังหวะ อันตราย น่ากลัว ชัดแย้ง และความรุนแรง
 5. เส้นโค้ง แบบคลื่น ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหวอย่างช้า ๆ ลื่นไหล ต่อเนื่อง นุ่มนวล และอ่อนโยน
 6. เส้นโค้งแบบก้นหอย ให้ความรู้สึก เคลื่อนไหว คลื่นคลาย หมุนวนที่ทิศทาง ให้ความรู้สึกมีความเคลื่อนไหว
 7. เส้นประ ให้ความรู้สึกที่ไม่ต่อเนื่อง ขาด หาย ไม่ต่อเนื่อง ไม่ชัดเจน
- รูปร่างและรูปทรง (Shape and Form) รูปร่าง คือ พื้นที่ ล้อมรอบด้วยเส้นที่แสดงความกว้าง และความยาว รูปร่างจึงมีสองมิติ รูปทรง คือ ภาพสามมิติที่ต่อเนื่องจากรูปร่าง โดยมีความลึก ความหนา หรือทำให้ภาพที่เห็นมี ความชัดเจน และสมบูรณ์⁷
- รูปร่างและรูปทรงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ รูปทรงธรรมชาติ, รูปทรงอิสระ, รูปทรงเรขาคณิต⁸

⁷ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา, องค์ประกอบทัศนธาตุ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2567, สืบค้นได้จาก : <https://patdramaa111.srp.ac.th/%>

⁸ Gotoknow บจก.ปิยะวัฒนา,รูปร่างและรูปทรง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2567, สืบค้นได้จาก : <https://www.gotoknow.org/posts/28452>

1. รูปทรงธรรมชาติ (Nature Form) เป็นการเลียนแบบธรรมชาติ โดยนำรูปทรงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัวเรา เช่น ใบไม้, ดอกไม้, สัตว์ต่างๆ, มนุษย์, แมลง เป็นต้น นำมาใช้เป็นแม่แบบ ในการออกแบบและสร้างสรรค์ โดยยังคงให้ความรู้สึก ของรูปทรงที่เป็นธรรมชาติอยู่ ส่วนผลงาน บางชิ้นที่ล้อเลียนธรรมชาติ โดยใช้รูปทรงเช่น ตึกตาสัตว์ต่างๆ, การ์ตูน เป็นต้น

2. รูปทรงอิสระ (Free Form) เป็นรูปแบบโครงสร้างที่ไม่แน่นอนให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเลื่อนไหล ให้ความอิสระ และแสดงอารมณ์ความเคลื่อนไหวเป็นอย่างดี รูปอิสระอาจเกิดจากรูปธรรมชาติหรือรูปเรขาคณิต ที่ถูกกระทำ หรือปรับเปลี่ยน จนมีรูปลักษณะเปลี่ยนไปจากเดิมจนไม่เหลือสภาพเดิม

3. รูปทรงเรขาคณิต (Geometric Form) รูปร่างที่มนุษย์สร้างขึ้น มีโครงสร้างแน่นอน เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงกลม เป็นต้น

4. ทิศทาง (direction) เป็นความรู้สึกที่เกิดจากเส้นหรือองค์ประกอบอื่น ๆ แสดงให้เห็นถึงจุดหมาย แนวทาง อาจทำให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว ความกว้าง แผ่ขยาย

5. ขนาดสัดส่วน (size - proportion) ขนาด หมายถึง ลักษณะเล็ก กลาง ใหญ่ กว้าง ยาว ที่เรารับรู้ได้ สัดส่วน หมายถึงการเปรียบเทียบวัสดุสิ่งของที่มีขนาดแตกต่างกัน

6. ลักษณะผิว (textuer) เป็นคุณสมบัตินอกสุดของวัสดุต่าง ๆ ที่เราสามารถสัมผัสได้ด้วยตา หรือ การจับต้อง ให้ความรู้สึกต่าง ๆ ตามลักษณะของรูปทรง

7. น้ำหนักสีอ่อน - แก่ (value of colour) น้ำหนัก หมายถึง ความเข้มของสีต่างๆ ที่เราได้สัมผัสด้วยตา รับรู้ได้จากการเทียบกับสี เช่น สีขาวและสีดำ น้ำหนักความอ่อนแก่เมื่อจัดระดับสีได้อย่างพอเหมาะจะมีความกลมกลืนและทำให้เกิดความสวยงาม

8. ช่องว่าง (Space) บริเวณที่เป็นความว่างไม่ใช่ส่วนที่เป็นรูปทรง หรือเนื้อหาในการจัดองค์ประกอบ ถ้าหากปล่อยให้พื้นที่ว่างมากและให้มีรูปทรงน้อย การจัดองค์ประกอบนั้นจะให้ความรู้สึกโดดเดี่ยว อ่างว่าง ในทางตรงกันข้าม ถ้าให้มีรูปทรงมากหรือเนื้อหา มาก โดยไม่ปล่อยให้ มีพื้นที่ว่าง ก็จะให้ความรู้สึกคับแคบ อึดอัด ดังนั้นการจัดวางในอัตราส่วนที่พอเหมาะก็จะให้ความรู้สึกที่พอดีทำให้ได้ภาพ หรือผลงาน ที่ได้สัดส่วนงดงาม

ศิลปะสื่อผสม

ศิลปิน นักวิชาการ และนักวิจารณ์ศิลปะ ได้แสดงทัศนะและให้คำนิยามเกี่ยวกับศิลปะมา โดยตลอด เนื่องจากผลงานมีการสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน ทั้งแนวคิดและวัสดุ เมื่อพิจารณาถึงการให้ความหมายของศิลปะสื่อประสม หรือสื่อผสม มีทั้งที่เป็นความหมายกว้างและความหมายเฉพาะ หรือ ความหมายในเชิงปรัชญา และการแสดงทัศนะที่น่าสนใจเกี่ยวกับศิลปะสื่อประสม มีดังนี้

ในประเทศไทยมีการใช้คำว่า “สื่อประสม” และ “สื่อผสม” โดยมีความหมายเหมือนกัน แต่คำว่า “สื่อประสม” ได้มีการให้คำจำกัดความคำนี้ในงานประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27 ปี พ.ศ. 2524 โดยคณะกรรมการจัดงานการแสดงผลศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 27 ปีพ.ศ. 2524 ในการเรียกผลงาน “ประเภทสื่อประสม” ได้แก่ ผลงานซึ่งใช้สื่อตั้งแต่ 2 ประเภทขึ้นไปประสมกัน และในเวลาต่อมาการแสดงผลศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 28 ปี พ.ศ. 2525 ก็ได้มีการปรับปรุงข้อความเพื่อให้ความหมายของสื่อประสมกว้างขวางขึ้นว่า “ประเภทสื่อประสม (Mixed media) ได้แก่ ผลงานที่ใช้เทคนิคและวัสดุหลายประเภทมาผสมกัน และรูปแบบประสมนั้นไม่อาจจัดเข้าอยู่ในประเภทจิตรกรรม ประติมากรรม หรือภาพพิมพ์ได้” (วิโชค มุกตมณี, 2550)

ศาสตราจารย์พิเศษอารี สุทธิพันธุ์ ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับสื่อประสมไว้ดังนี้ “สื่อประสมที่แท้จริงจะต้องเป็นการผสมผสานกันของสื่อต่างประเภทกัน โดนเกิดเป็นรูปแบบใหม่ ผลงานใหม่ มีความกลมกลืนกัน มีความเป็นเอกภาพทางทัศนศิลป์โดยสมบูรณ์ โดยที่สื่อแต่ละประเภทนั้นเสริมซึ่งความหมายองค์ประกอบกันและกัน และสื่อประสมบางประเภทที่ใช้ความเคลื่อนไหวเป็นสื่อร่วมกับ สี เสียง และแสง ก็มีชื่อเรียกโดยเฉพาะ เช่น โคเนติกอาร์ต เป็นต้น”(อารี สุทธิพันธุ์, 2528)

พจนานุกรมศัพท์ศิลปะอังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2541 ได้นิยามคำว่า **mixed media** หมายถึง ศิลปกรรมแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้แก่ งานประติมากรรม งานจิตรกรรม และภาพพิมพ์ หรือวาดเส้นที่มีวัสดุหรือกลวิธีต่างๆ เข้าไปผสมด้วยจนไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นงานอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ

ชลุต นิมเสมอ (2542) กล่าวถึงสื่อผสมว่า สื่อผสมเป็นผลงานการนำสื่อและกลวิธีหรือเทคนิคมาประกอบกันหลายประเภท เข้าไปรวมด้วยกันในผลงานศิลปะ มีความหมายเรื่องราวแล้วแต่ผู้สร้างสรรค์ ผลงานเฉพาะตน จะเป็นทัศนศิลป์ที่เป็นรูปแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ

เมื่อพิจารณาความหมายในภาพรวมแล้ว ศิลปะสื่อประสม หรือศิลปะสื่อผสม จัดเป็นศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะตัวอีกประเภทหนึ่ง แยกออกไปต่างหาก โดยไม่ได้ขึ้นกับงานประติมากรรม จิตรกรรม ภาพพิมพ์ และสถาปัตยกรรม ลักษณะของผลงานมีทั้งประเภท 2 มิติ และ 3 มิติ โดยศิลปินนำวัสดุที่ค้นพบทั้งในธรรมชาติ หรือวัสดุที่มนุษย์สร้างขึ้น ตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป นำมาจัดองค์ประกอบ หรือนำมาผสมผสานกันเชื่อมต่อกันด้วยเทคนิค วิธีการต่าง ๆ เช่น เย็บปักถักร้อย การปะติด การเชื่อมโลหะ เป็นต้น

ประเภทของศิลปะสื่อผสม

ศิลปะสื่อประสม แบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะเฉพาะที่ต่างกันออกไปตามแนวคิด เทคนิค และวัสดุที่นำมาใช้ เช่น ศิลปะผสมผลเสหรือประกอบ ศิลปะปะติด ศิลปะจากวัสดุที่ค้นพบ (Found Object) ศิลปะขยะ (Junk art) ดังนี้

ศิลปะปะติด (Collage) หมายถึง งานศิลปะที่ใช้วิธีการปะติดแผ่นวัสดุ เช่น ผ้า กระดาษ ภาพพิมพ์ เศษวัสดุ ลักษณะแบนราบ บนพื้นระนาบ หรือบนพื้นผิววัสดุขนสูงชันจากพื้น และอาจเพิ่มเติมด้วยเทคนิคการระบายสี การวาด หรือการพิมพ์ทับ ผลงานมีลักษณะเป็น 2 มิติ

ศิลปะผสม การประกอบ (Assemblage) เป็นศิลปะประเภท 3 มิติ ที่สร้างขึ้นด้วยวัสดุหลากหลายชนิด ส่วนมากเป็นวัสดุที่ นำมาดัดแปลง ตกแต่ง ผสมผสานประกอบรวมกันสร้างเป็นผลงานชิ้นใหม่ นอกจากนี้ศิลปินยังสามารถใช้เทคนิค หรือวิธีการทางศิลปะ เช่น การปั้น การระบายสี หรือ แกะสลัก ประกอบรวมอยู่ในผลงานเดียวกันได้

ศิลปะจากวัสดุที่ค้นพบ (Found Object) คือ การนำวัสดุชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ หรือสิ่งที่มีมนุษย์คิดประดิษฐ์สร้างขึ้น เช่น หิน เศษไม้ ใบไม้ เปลือกหอย เครื่องสุขภัณฑ์ เครื่องเรือน วัสดุที่ศิลปินได้เลือกมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ และไม่ดัดแปลงตัววัสดุมากนัก โดยมีหลักการว่า วัสดุใด ๆ ในโลก ล้วนมีความงามและคุณค่าในตัว ด้วยเห็นว่าสิ่งเหล่านั้นนั้นมีความเป็นศิลปะในตัวเอง เพราะได้ผ่านการออกแบบพิจารณาและสร้างสรรค์มาแล้ว ทำให้วัสดุนั้นแสดงคุณค่าในการถ่ายทอดความหมายด้วยตัวของมันเอง แนวคิดเช่นนี้เป็นที่นิยมอย่างมากในบรรดาศิลปินกลุ่มคิดิตาดา และกลุ่มศิลปะขยะ

ศิลปะขยะ (Junk art) เมื่อประมาณ ค.ศ. 1950 คตินิยมทางศิลปะของศิลปินอเมริกันกลุ่มหนึ่ง ที่นำวัสดุเหลือใช้จากอุตสาหกรรมต่าง ๆ ชิ้นส่วนของเครื่องจักร หรือยานพาหนะที่ชำรุดเสียหาย โดยหลักแล้วงานเหล่านี้ประกอบด้วยส่วนประกอบที่ถูกทิ้งไปแล้ว หรือนำมาจากถังขยะ แต่ศิลปินยังเห็นว่ามีความค่าและวัสดุขยะเหล่านี้ยังแสดงถึงสัญลักษณ์ของยุคสมัยนั้น ๆ สามารถนำมาใช้สร้างงานศิลปะได้ ศิลปะขยะอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับขยะ นำมาทำเป็นแฟชั่นเสื้อผ้า ซึ่งหลายองค์กรทั่วโลกสนับสนุนการประกวดศิลปะขยะ เพื่อรณรงค์ตระหนักถึงสภาพแวดล้อม

2.3 เทคนิคงานประติมากรรม

งานประติมากรรม⁹ (Sculpture) เป็นงานศิลปะแสดงออกด้วยการปั้น แกะสลัก หล่อ และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น ลงบนสื่อ ต่าง ๆ เช่น โลหะ สัมฤทธิ์ ไม้ หิน ฯลฯ เพื่อให้เกิดรูปทรง 3 มิติ มีความลึกหรือนูนหนา สามารถสื่อถึงสิ่งต่าง ๆ ตามสภาพสังคม วัฒนธรรม โดยขึ้นงานผ่านการสร้างของประติมากร ประติมากรรมเป็นแขนงหนึ่งของทัศนศิลป์ ผู้สร้างงานประติมากรรมมักเรียกว่า ประติมากร งานประติมากรรมที่เกี่ยวกับศาสนามักสะกดให้แตกต่างออกไป

⁹ พัทธนันท์ วรรณพงษ์ศิริ, ศิลปะสื่อประสม Mixed Media Art. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก : <https://bsru.net> ผศ.พัทธนันท์ วรรณพงษ์ศิริ, ศิลปะสื่อประสม Mixed Media Art

ว่า “ปฏิมากรรม” ผู้ที่สร้างงานปฏิมากรรม เรียกว่า ปฏิมากร ประเภทของงานประติมากรรม แบ่งเป็น 3 ประเภท ตามมิติของความรู้สึก ได้แก่

1. ประติมากรรมนูนต่ำ ได้แก่ งานประติมากรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประติมากรรมประเภทนูนสูง แต่จะแบนหรือบางกว่า ซึ่งมักพบเห็นประติมากรรมนูนต่ำตามวัตถุต่างๆ อาทิ ประติมากรรมนูนต่ำเป็นลวดลายประดับตกแต่ง มีเทคนิคแกะสลักด้วยไม้ แกะหิน ปูนปั้น เป็นต้น

2. ประติมากรรมนูนสูง ได้แก่ ประติมากรรมที่ไม่ลอยตัว มีพื้นหลัง ตัวประติมากรรมนูนสูงจะยื่นออกมาจากพื้นหลังค่อนข้างสูง ประติมากรรมนูนสูงใช้เป็นลวดลายประดับตกแต่งด้วย เช่น ประติมากรรมปูนปั้นประดับกระจกหน้าบ้าน พระอุโบสถและวิหารต่าง ๆ ตลอดจนถึงการประดับตกแต่งสถาปัตยกรรม เช่น ประติมากรรมที่ปั้นเป็นเรื่องราวหรือเป็นลวดลายประดับตกแต่ง อาคารสถานที่ ตกแต่งสะพาน ตกแต่งฐานอนุสาวรีย์ และสิ่งก่อสร้าง ต่าง ๆ เป็นต้น

3. ประติมากรรมลอยตัว ได้แก่ ประติมากรรมที่ปั้น หล่อ หรือแกะสลักขึ้นเป็นรูปร่างลอยตัวมองได้รอบด้าน ไม่มีพื้นหลัง เช่น รูปประติมากรรมที่เป็นอนุสาวรีย์ ประติมากรรมรูปเหมือนบุคคล และพระพุทธรูปลอยตัวสมัยต่าง ๆ ตลอดจนไปจนถึงประติมากรรมสำหรับประดับตกแต่ง เป็นต้น¹⁰

¹⁰ Trueปลูกปัญญา,ประติมากรรม. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2568, เข้าถึงได้จาก: <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/18051>

3. อิทธิพลทางศิลปกรรมและแนวความคิด

3.1 อิทธิพลทางแนวคิด

การสร้างผลงานศิลปะทางวัฒนธรรม ผ่านศิลปะไทยแบบประเพณีซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว ศิลปิน ปรีชา เถาทอง สร้างความงามทางองค์ประกอบศิลป์จากสภาพแวดล้อม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึก หรือแม้แต่การจัดวางองค์ประกอบศิลป์ เนื่องโดยศิลปินมีการใช้แนวทางของศิลปะไทยแบบประเพณีมาผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะร่วมสมัย เพื่อการสร้างสรรคให้เป็นศิลปะสมัยใหม่ที่เน้นในเชิงสาระความคิด แสดงอารมณ์ มากกว่ายึดติดกับรูปแบบศิลปะดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสรรคจิตรกรรม หรือศิลปะจัดวาง ศิลปินพบว่าช่วงที่เริ่มจากการศึกษาธรรมชาติ โดยมีความเชื่อส่วนตัวว่า แสงเงาและวัฒนธรรมแสดงถึงเอกลักษณ์ของไทย ซึ่งเป็นจุดสำคัญของความคิดที่จะนำมาใช้ในการเขียนรูป ความรู้สึกสงบนิ่ง การมีสมาธิ ผลงานหลายยุคของศิลปินจึงเป็นเรื่องของความสงบ ที่สำคัญงานทุกชิ้น จะมีเรื่องแสงเงา หรือการใช้สีทองเป็นส่วนประกอบในตัวผลงาน เป็นการนำเสนอรูปทรงวัสดุ ลวดลาย เทคนิคไทย และสากล และรูปทรงลวดลายทางพุทธศิลป์ตามทัศนะหรือแนวคิดของศิลปิน บางช่วงของการสร้างผลงานมีการพัฒนาด้านแนวความคิดและเทคนิควิธีการ พัฒนารูปทรงแนวความคิดในผลงาน โดยใช้รูปสัญลักษณ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นมาจากรูปทรงทางพุทธศิลป์ กำหนดกลุ่มรูปทรงองค์ประกอบของภาพที่มีลักษณะสมส่วนสองข้างเท่ากัน และมีการกำหนดรูปลักษณะทางพุทธศิลป์ตามแนวความคิด ศิลปินยังมีการใช้วัตถุที่มีความแวววาวเพื่อสื่อความหมายของความเป็นไทย โดยใช้เทคนิคแบบจิตรกรรมแบบไทยประเพณี มาผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะตะวันตก เกิดเป็นผลงานศิลปะ ที่มีเอกลักษณ์ของตนเองอย่างโดดเด่น ผลงานของศิลปินนำเสนอรูปแบบแนวความคิด และเทคนิควิธีการในการแสดงออก ซึ่งผลงานสะท้อนถึงวัฒนธรรมทางพุทธปรัชญา งานทุกยุคของศิลปิน ล้วนมีแนวความคิดหลักที่ต้องการแสดงถึงความเป็นไทย วัฒนธรรมไทย ความศรัทธา ความสงบนิ่ง และความศักดิ์สิทธิ์ในทางศาสนา ตามวิถีและความเป็นไปของสภาพชีวิตในปัจจุบัน ปรีชา เถาทอง ยังมีบทบาทสอนศิลปะเป็นอาชีพ ควบคู่ไปกับการพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ศิลปะอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวทางของศิลปะไทยแบบประเพณีมาผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะร่วมสมัย เพื่อการสร้างสรรคให้เป็นศิลปะสมัยใหม่ การสร้างสรรคผลงานในเชิงสาระทางความคิด มากกว่ายึดติดกับรูปแบบเดิม และศิลปินยังมีการสร้างสรรคผลงานเข้ากับยุคสมัยอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน¹¹

¹¹ ศิลปินบนเวิร์ลด์ไวด์เว็บ, ปรีชา เถาทอง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2568, สืบค้นได้จาก : <http://www.era.su.ac.th/artists/thai/preecha/create4.html>

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เถาทอง

ภาพที่ 22 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ปรีชา เถาทอง
เข้าถึงเมื่อ 20 มีนาคม 2568, ที่มา : <https://lalanta.com/artists/preecha-thaothong/>

ปรีชา เถาทอง เกิด : 27 เมษายน 2491

ศิลปินแห่งชาติ สาขาทันศิลป์ (จิตรกรรม) พุทธศักราช 2552

การศึกษา

- ศิลปบัณฑิต (จิตรกรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร เกียรตินิยม 2 มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ศิลปมหาบัณฑิต (จิตรกรรม) มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาพที่ 23 ชื่องาน : "วัดโพธิ์ 2512"

เข้าถึงเมื่อ มีนาคม 2568, เข้าถึงจาก <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/preecha/create.html>

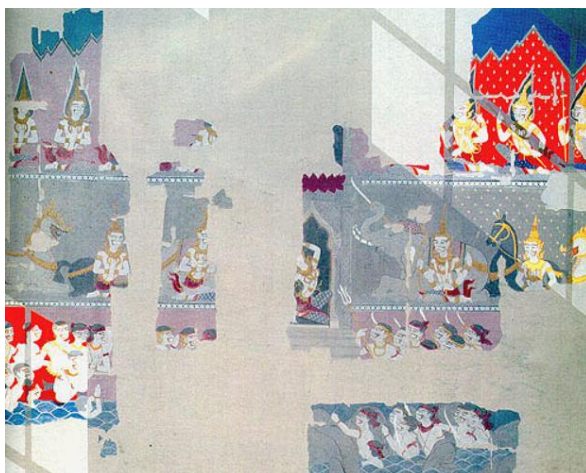
ผลงานช่วงปี พ.ศ.2515-2517 ศิลปินมีแนวความคิดแรงบันดาลใจจากจากสถานที่ทางวัฒนธรรมทางศาสนา มีการจัดองค์ประกอบจากน้ำหนัก สี แสงและเงา โดยคำนึงถึงบรรยากาศจากธรรมชาติ เป็นการสร้างความคิดความรู้สึกจินตนาการ ผ่านรูปทรง เหตุผลจากธรรมชาติ

ภาพที่ 24 ชื่องาน : "Dry Point 1970"

เข้าถึงเมื่อ มีนาคม 2568, เข้าถึงจาก <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/preecha/create.html>

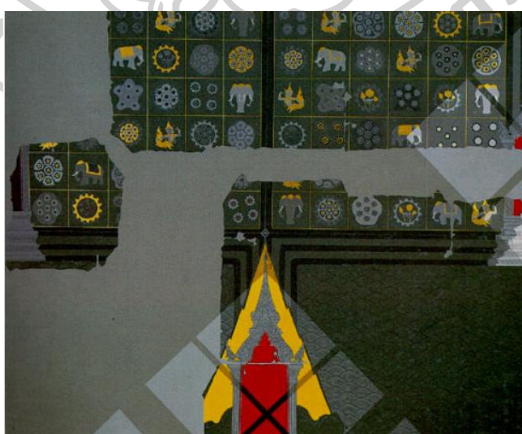
ผลงานช่วงปี พ.ศ.2515-2517 ศิลปินค้นหาหลักการและเหตุผลจากกฎเกณฑ์ของธรรมชาติโดยใช้รูปแบบของแสงและเงา เป็นหลักความคิดในการสร้างผลงาน มีการกำหนดรูปทรงและพื้นที่ว่าง และการกำหนดตำแหน่งของแสงต้นกำเนิด วัตถุหรือองค์ประกอบตัวกลางที่บดแสง ฉากรับภาพแสงเป็นตัวกำหนดทิศทางตำแหน่ง รูปทรงของแสงและบริเวณของเงาให้มีความหมายและสามารถแสดงออกถึงเนื้อหาสาระในเรื่องของความสงบได้ตามแนวคิดของศิลปิน

ภาพที่ 25 ชื่องาน : "มารผจญ 2532"

เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2568, เข้าถึงจาก : <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/preecha/create.html>

ผลงานช่วงปีพ.ศ.2530-2534 ศิลปินมีรูปแบบการจัดวางองค์ประกอบของภาพ โดยใช้รูปแบบเรื่องราวสัญลักษณ์ทางพุทธศิลป์มากขึ้น อาทิ รูปทรงเทวดา รูปทรงสัตว์ ช้าง , ม้า การจัดวางเป็นกลุ่ม รูปทรงองค์ประกอบจะใช้ลักษณะรูปแบบทางการทำซ้ำๆ เรื่องเป็นส่วนประกอบ ในโครงการชุดนี้จะมีการทดลองกลับมาใช้แสงและเงา กลุ่มรูปทรงของแสงจะมีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิตเรียบง่าย แต่เนื้อหาสาระยังมีการแสดงความหมายในทางความสงบ

ภาพที่ 26 ชื่องาน : "แสงและทิศทาง 2535"

เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน 2568, เข้าถึงจาก : <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/preecha/create.html>

ผลงานช่วงปี พ.ศ.2534-2536 ศิลปินมีการพัฒนารูปทรง และเทคนิคของผลงาน ศิลปกรรมโดยใช้รูปแบบพุทธศิลป์ที่นำเสนอในเชิงสัญลักษณ์ มีการนำเสนอรูปทรงลักษณะกลุ่มภาพ ในรูปแบบขององค์ประกอบทางพุทธศิลป์ที่เรียบง่าย เน้นที่สัญลักษณ์การซ้ำเป็นส่วนใหญ่ มีการใช้ เทคนิคของแสงที่เขียนขึ้น กับแสงจากสไลด์ แสงไฟฟ้า มาผสมผสานกับกลุ่มรูปทรงหลัก แสงในภาพมี ลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิตที่เรียบง่าย เนื้อหาสาระแสดงความหมายในทางความสงบ มีสมาธิ

อิทธิพลที่ได้รับจากผลงานศิลปิน การสร้างผลงานศิลปะทางวัฒนธรรม ผ่านจิตกรรม ศิลปะไทยแบบประเพณี การสังเกตุสิ่งแวดล้อมที่มีเรื่องราวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน มีการผสมผสาน แนวคิดและวิธีการแสดงออกที่เข้ากับยุคสมัยในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งผลงานศิลปะนั้นมีลักษณะเฉพาะตัว ของศิลปิน ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลการสร้าง ความงามทางองค์ประกอบศิลป์ แนวความคิดจาก สภาพแวดล้อมทางประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกและเรื่องราว เนื่องโดยใช้แนวทาง ของศิลปะไทยแบบประเพณีมาผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะร่วมสมัย สร้างสรรค์ผลงานให้เป็น ศิลปะสมัยใหม่ที่เน้นในเชิงสาระความคิดมากกว่ายึดติดกับรูปแบบเดิม¹²

¹² Baramee of Art, ปรีชา เกาทอง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2568, สืบค้นได้จาก : https://www.barameeofart.com/artist_detail.php?id=21

4. อิทธิพลศิลปินทางศิลปกรรม

4.1 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ชลูด นิ่มเสมอ

ภาพที่ 27 ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ชลูด นิ่มเสมอ
 เข้าถึงข้อมูล 29 มกราคม 2567, เข้าถึงจาก : <https://mgronline.com/celebonline/detail/9580000063212>

ประวัติศิลปิน

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ชลูด นิ่มเสมอ เกิดเมื่อ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2472 ที่จังหวัดธนบุรี เป็นศิลปินผู้มีความเชี่ยวชาญในการสร้างงานหลายประเภท จบการศึกษาจากวิทยาลัยเพาะช่าง , มหาวิทยาลัยศิลปากร และประกาศนียบัตร Diploma of Fine Arts จากสถาบันศิลปะ Accademia di Belle Arti แห่งกรุงโรมอิตาลี ศาสตราจารย์ชลูดได้รับการเชิดชูเกียรติเป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ (ประติมากรรม) ประจำปี พ.ศ. 2541 โดยในสมัยเรียนที่ศิลปากรนับได้ว่าเป็นศิษย์รุ่นแรกๆ ของ ศ.ศิลป์ พีระศรี ศาสตราจารย์ชลูด เป็นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะช่วงรอยต่อระหว่างยุคเก่ากับยุคใหม่ของวงการศิลปะสมัยใหม่ของไทย ศิลปินสนใจในผลงานศิลปะหลายรูปแบบและได้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีคุณค่าไว้เป็นจำนวนมาก ทั้งประติมากรรม วาดเส้นจิตรกรรม ศิลปะภาพพิมพ์ และสื่อผสม ผลงานที่โดดเด่น ได้แก่ประติมากรรม "โลกุตระ" ด้านหน้าทางเข้าศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ประติมากรรม "เงินพดด้วง" ที่จัดแสดงหน้าอาคารธนาคารกสิกรไทย สำนักพหลโยธินและประติมากรรม "พระบรมโพธิสมภาร" ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยศิลปินมีความเชื่อว่าศิลปะคือแก่นแท้สิ่งที่แสดงออกซึ่งความเป็นมนุษย์ เพื่อความเป็นมนุษย์ที่ดีขึ้น ศิลปินทุกคนจะแสดงความเป็นมนุษย์ตามทัศนนะส่วนตัวของตนออกมาในผลงาน ไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่งเสมอ ไม่ว่าจะเน้นในด้านความเป็นจริงหรืออุดมคติด้านวิถีชีวิตหรือวิญญาณ ด้านนามธรรมหรือรูปธรรม ด้านลบหรือด้านบวกก็ตาม ทั้งนี้เพราะงานศิลปะล้วนเป็นการแสดงออกของถึงตัวตนของศิลปินเอง เป็นการแสดงออกของมนุษย์ที่ตอบรับและตอบโต้กับสภาพแวดล้อมที่พบเจอ ทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม

ศิลปินเห็นว่าความเป็นมนุษย์คือความดี และความดีนั้นสามารถแสดงออกได้ด้วย "ความงาม" ความดีคือ ความเห็นอกเห็นใจ ความรักความเมตตา และความไม่เบียดเบียนกันระหว่างมนุษย์ ดังนั้นงานศิลปะที่ศิลปินแสดงออกหรือทำขึ้น จึงมีแนวโน้มไปในทางที่ดีงาม สงบบริสุทธิ์ อบอุ่นด้วยความเป็นพี่น้อง และครอบครัว

รูปแบบผลงานประติมากรรม

ภาพที่ 28 ผลงานชุดธรรมศิลป์

เข้าถึงข้อมูล 29 มกราคม 2567, เข้าถึงจาก <https://mgronline.com/celebonline/detail/9580000063212>

แนวความคิดศิลปิน ผลงานชุด "ธรรมศิลป์" สร้างขึ้นเมื่อช่วง พ.ศ.2530-2539 ศิลปินถ่ายทอดเรื่องราวออกมาจากสภาวะของจิตใจที่มีธรรมะเป็นเครื่องกล่อมเกลา โดยใช้รูปแบบผลงานศิลปะที่เรียบง่าย รูปทรงอันสงบนิ่ง สะท้อนความบริสุทธิ์ของจิตใจที่สงบนิ่งและปล่อยวาง และสีสันผลงานที่นุ่มนวลสะอาดตา เป็นผลมาจากภาวะการมีสมาธิของศิลปิน ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงขณะทำงาน และจากการศึกษาปฏิบัติธรรม

ภาพที่ 29 ผลงานศิลปิน ศาสตราจารย์ชูลูด นิมเสมอ

เข้าถึงข้อมูล, 29 มกราคม 2567, เข้าถึงจาก : <https://mgronline.com/celebonline/detail/9580000063212>

ชื่อผลงาน : องค์สาม (Ong Sam) ปีที่สร้าง ๒๕๒๔

ผู้เป็นเจ้าของ (กรรมสิทธิ์) ศิลปกรรมสะสมของธนาคารกสิกรไทย

เทคนิค : ปั้น,หล่อสำริด

แนวความคิดศิลปิน องค์สาม เป็นผลงานประติมากรรมหล่อด้วยสำริดรมดำ โดยศิลปินนั้นใช้รูปทรงของเงินตราไทย มาจัดองค์ประกอบเข้าด้วยกัน ด้วยการซ้อนกัน เคียงกัน และผนึกเข้าด้วยกัน เกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่ให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคง ความสนับสุนนร่วมมือ เน้นการแสดงออกที่รูปทรงอย่างเต็มที่ และแสดงลักษณะทางวัฒนธรรมของไทย¹³

อิทธิพลทางศิลปกรรมที่ได้รับจากผลงานศิลปิน

ผลงานศิลปะที่ศิลปินทำขึ้นมีแนวโน้มไปในทางที่ดั่งงาม สงบ บริสุทธิ์ เป็นงานศิลปะในรูปแบบกึ่งนามธรรม ที่มารูปทรงจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ผู้สร้างสรรค์สนใจในรูปแบบการสร้างผลงานของศิลปิน เส้น รูปทรง รูปแบบประติมากรรม และสีสันของผลงาน ที่นุ่มนวล สะอาดตา¹⁴

¹³ ศิลปินบนเวิร์ลด์ไวด์เว็บ, ศาสตราจารย์ ชูลูด นิมเสมอ. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567, จาก : <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/chalood/sculpture.html>

¹⁴ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร, จิตรกรรมฝาผนังของอาจารย์ชูลูด และผลงานย้อนหลัง. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567, จาก <https://www.bacc.or.th/events/11129>

4.2 ทาคาชิ มุราคามิ

ภาพที่ 30 ทาคาชิ มุราคามิ

เข้าถึงข้อมูล 29 มกราคม 2567, เข้าถึงจาก : <https://www.gqthailand.com/style/article/master-of-nippop-pop>

ประวัติศิลปิน

ทาคาชิ มุราคามิ (Takashi Murakami) เกิดเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. 1962 ที่กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น บิดามีอาชีพเป็นคนขับแท็กซี่ ส่วนมารดาเป็นแม่บ้าน โดยมารดาของเขามีความสามารถในด้านการเย็บปักถักร้อย ซึ่งเธอได้ร่ำเรียนทางด้านนี้ ทั้งการปักด้ายและสิ่งทอ ทำให้มุราคามิ ได้รับอิทธิพลการเย็บปักถักร้อยและงานฝีมือจากมารดา และเธอเป็นผู้มีอิทธิพลด้านศิลปะโดยตรงต่อตัวมุราคามิเป็นอย่างมาก นอกจากเรื่องการปลูกฝังให้รักในงานศิลปะแล้ว สิ่งที่ยังติดตัวเขา มาตั้งแต่วัยเด็กก็คือ เรื่องราวเมื่อครั้งสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่ฝ่ายสัมพันธมิตร นำโดยประเทศสหรัฐอเมริกา นำระเบิดนิวเคลียร์มาปล่อยที่ประเทศญี่ปุ่น จากเหตุการณ์ครั้งนั้นสร้างความเสียหายจนญี่ปุ่นต้องยอมแพ้ในสงคราม และถึงแม้ว่ามุราคามิจะไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ดังกล่าว แต่จากความเสียหายจากเหตุการณ์หลังสงคราม ส่งอิทธิพลและจุดแรงบันดาลใจอย่างมากกับผลงานศิลปะหลายชิ้นของเขา

ตัวอย่างผลงานที่น่าสนใจอีกชิ้นของมุราคามิ คือผลงาน “Little Boy” ซึ่งเป็นตัวการ์ตูนที่มีรูปลักษณ์หรือลักษณะน่ารัก สีสดใส แต่หากแฝงเร้นไปด้วยการวิพากษ์วิจารณ์ประวัติศาสตร์ทางการเมืองของประเทศญี่ปุ่น ผ่านเรื่องราวของระเบิดนิวเคลียร์ รวมถึงการเกิดวัฒนธรรมศิลปะป๊อปในสังคมหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

แนวความคิดศิลปิน ทาเคชิ มูราคามิ เริ่มมีชื่อเสียงในฐานะศิลปิน ทั้งในฐานะจิตรกร (Painter)

ประติมากร (Sculpture) ผลงานของมูราคามิ มักเป็นที่จดจำในเรื่องของสีสันและความน่ารัก แต่หากลักษณะรูปลักษณ์ผลงานมีความสดใสน่ารัก เป็นผลงานที่สร้างความสดชื่น โดยผลงานส่วนใหญ่ของมูราคามิจะเป็นการรวมวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเป็นศิลปะสไตล์ป๊อป ว่ากันว่า ผลงานที่สร้างชื่อให้กับมูราคามิ และเปรียบเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของเขาในยุคแรก ๆ เป็นงานประติมากรรมที่สร้างขึ้นจากวัสดุ Fiberglass ซึ่งผลงานดังกล่าว มีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง 2 ผลงานที่มีชื่อว่า “My Lonesome Cowboy” และ “HIROPON” โดยทั้ง 2 ผลงานของศิลปิน ได้นำลักษณะและบุคลิกของอนิเมะหรือการ์ตูนมาเป็นฐานในการสร้างผลงาน ซึ่งต้องพบกับกระแสวิจารณ์จากบางฝ่าย ถึงการแสดงออกทางสัญลักษณ์ทางเพศที่โจ่งแจ้งมากเกินไป ผลงานบางชิ้น มีแนวความคิดอิงแอบกับความเป็นประเทศที่ร่ำรวยศิลปะและตำนาน ศิลปินฉีกทุกกฎเกณฑ์ที่มีจากเดิมด้วยการผสมผสานความแตกต่างได้อย่างยอดเยี่ยมระหว่างศิลปะชั้นสูงกับงานศิลปะแบบตลาดล่าง ซึ่งส่วนใหญ่มีรากฐานผูกพันกับการ์ตูนมังงะญี่ปุ่น ผลงานการวาดศิลปิน เป็นแรงบันดาลใจให้กับรูปแบบวัฒนธรรมโอตาคุ ซึ่งต่อยอดในเรื่องของความแปลกและความวิปริต ยังมีความน่ารักและไร้เดียงสา พอ ๆ กับความรุนแรง ที่พอนำมาใส่รวมกันก็กลายเป็นผลงานที่เข้ากันได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 31 ดอกมูราคามิ (Murakami Flower)

เข้าถึงข้อมูล 29 มกราคม 2567, เข้าถึงจาก : <https://style.katexoxo.com/%E0%B8>

ผลงานดอกมูราคามิ (Murakami Flower) ผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับมูราคามิอีกหนึ่งชิ้น ดอกไม้ยิ้มอันเปรียบเสมือนสัญลักษณ์ประจำตัวของมูราคามิ โดยเบื้องหลังของผลงานศิลปะดอกไม้หลากสีเต็มไปด้วยรอยยิ้มนี้ มูราคามิได้กล่าวถึงเรื่องนี้โดยตรงไปตรงมาว่า “ผมไม่ชอบดอกไม้กลิ่นของมัน ทำให้ผมรู้สึกป่วย แต่ในเวลาเดียวกัน ผมกลับมองว่ามันน่ารักมาก และการที่ผมได้มาเป็นครูสอนที่โรงเรียน มันทำให้ความรู้สึกของผมเปลี่ยนไป ดอกไม้แต่ละดอกแต่ละชนิด ก็แสดงออกถึงความรู้สึกและตัวตนของมันแตกต่างกันไป”

ภาพที่ 32 An Homage to Monopink, 1960A)

เข้าถึงข้อมูล 29 มกราคม 2567, เข้าถึงจาก : <https://style.katexoxo.com/%E0%B8>

แรงบันดาลใจของศิลปิน เกิดจากเหตุการณ์การสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝ่ายตรงข้ามญี่ปุ่น ที่ระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมา และนางาซากิ เมื่อปี ค.ศ. 1945 ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนั้น นับว่าเป็นหนึ่งในเหตุการณ์ที่รุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ของประเทศญี่ปุ่น อนิเมะหรือมังงะในประเทศญี่ปุ่น มักจะมีความเชื่อมโยงเข้ากับเหตุการณ์การทิ้งระเบิดในครั้งนั้น และผลงานของมูราคามิก็เช่นกัน

ยิ้มเข้าไว้ ถึงแม้ว่าภายในจะเจ็บปวด หลายคนเข้าใจว่า รอยยิ้มของดอกมูราคามิ คือ รอยยิ้มแห่งความสดใส ความสุข แต่ทว่า หากลองสังเกตดี ๆ ภายในดวงตาอันสดใสของดอกไม้ นั้น กลับมีน้ำตาซ่อนอยู่ โดยมูราคามิ ได้กล่าวถึงความหมายของดอกมูราคามิ ในงานนิทรรศการ Murakami's “Flowers and Skulls” exhibition” ที่ฮ่องกงเอาไว้ว่า “ยิ้มเข้าไว้ ถึงแม้ภายในจะเจ็บปวด”

ผลงานที่สื่อถึงเหตุการณ์ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ดีที่สุด เห็นจะเป็นผลงานที่มีชื่อว่า “Flowers and Skulls” ซึ่งในภาพจะปรากฏรูปหัวกะโหลกซ้อนทับกันอยู่มากมาย ผลงานสื่อถึงความสูญเสียและสิ้นหวังในเหตุการณ์ระเบิดปรมาณูที่ฮิโรชิมา และนางาซากิ แต่ในภาพเดียวกันก็ยังมีปรากฏภาพดอกไม้ที่มาพร้อมกับรอยยิ้มสดใส ซึ่งมูราคามิต้องการสื่อถึงความไม่เกรงกลัวต่อความสิ้นหวัง ถึงแม้ข้างในจะเจ็บปวดแค่ไหน ใครจะรู้ว่าเบื้องหลังรอยยิ้ม มีอะไรซ่อนอยู่ ด้วยผลงานนั้นสร้างเป็นตัวการ์ตูนสีสดใส ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีลักษณะแบนราบเป็นมิติเดียว สไตล์ป๊อปทำให้ผลงานของมูราคามิโด่งดังไปทั่วโลก กลายเป็นอีกหนึ่งศิลปินที่ทรงอิทธิพลคนหนึ่ง ที่คนทั่วโลกให้การยอมรับ ผลงานศิลปะสำหรับบางคนนั้น อาจมองว่าไม่สำคัญอะไร แต่แท้จริงแล้ว ผลงานศิลปะเหล่านั้นล้วนมีคุณค่าในตัวเอง และมีคุณค่าทางจิตใจสำหรับผู้หลงใหลในผลงานศิลปะ เพราะมันเป็นสิ่งที่สะท้อนวัฒนธรรม สังคม หรือเรื่องราวต่าง ๆ บนโลกใบนี้ออกมาได้งดงาม¹⁵

อิทธิพลทางศิลปกรรมที่ได้รับจากผลงานศิลปิน

ผลงานศิลปะที่ศิลปินสร้างจากแรงบันดาลใจในเหตุการณ์ที่ได้พบเจอ เป็นงานศิลปะในรูปแบบศิลปะสไตล์ป๊อป ที่มีรูปทรงจากสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ผู้สร้างสรรค์สนใจในรูปแบบการสร้างผลงานของศิลปิน เส้นที่มีความเรียบง่าย รูปทรงลักษณะตัวละคร รูปแบบประติมากรรมลอยตัว และสีสันของผลงาน ที่มีความสดใส ให้ความรู้สึกสดชื่น

¹⁵ อาซึฟ งานศิลปะ และชีวิตอันมหัศจรรย์, ประวัติ Takashi Murakami. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2567, เข้าถึงได้จาก : <https://style.katexoxo.com/%Takashi>

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ผลงานศิลปินที่มีอิทธิพลศิลปกรรมต่อการสร้างสรรค์

ที่	ผลงานศิลปิน	อิทธิพล ด้านรูปแบบ	อิทธิพล ด้านเทคนิค	อิทธิพล ด้านเนื้อหา/แนวคิด	สรุปอิทธิพล ที่มีต่อการสร้างสรรค์
1	ชื่อศิลปิน : ปรีชา เกาทอง ชื่อผลงาน : "วัดโพธิ์ 2512" เทคนิค : จิตรกรรม ชื่อศิลปิน : ปรีชา เกาทอง ชื่อผลงาน : "แสงและทิศทาง 2535" เทคนิค : จิตรกรรม ชื่อศิลปิน : ปรีชา เกาทอง ชื่อผลงาน : "มารผจญ 2532" เทคนิค : จิตรกรรม	ลักษณะของกรวางน้ำหนัก แสงและเงา ความโดดเด่นของน้ำหนัก ความสว่าง และความเข้มของสี เป็นเอกลักษณ์ของศิลปิน ลักษณะรูปแบบงานจิตรกรรมไทย มีการลงสีในบางจุดให้มีความเด่นชัดในผลงาน ลักษณะรูปแบบกลุ่มรูปทรงของแสงจะมีลักษณะเป็นรูปทรงเรขาคณิตเรียบง่าย	เทคนิคแบบจิตรกรรมแบบไทย ประเพณีมา ผสมผสานกับเทคนิคแบบ ศิลปะตะวันตก เทคนิคแบบจิตรกรรมแบบไทย ประเพณีมา ผสมผสานกับเทคนิคแบบ ศิลปะตะวันตก เทคนิคแบบจิตรกรรมแบบไทย ประเพณีมา ผสมผสานกับเทคนิคแบบ ศิลปะตะวันตก	ศิลปินเริ่มใช้วัตถุที่มีความแวววาวเพื่อสื่อความคิดของความเป็นไทย โดยใช้เทคนิคแบบจิตรกรรมแบบไทยประเพณีมา ผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะตะวันตก - เกิดเป็นผลงานศิลปะ ที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง อย่างโดดเด่นขึ้นมา	ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลทางด้านแนวคิด สภาพแวดล้อมทางประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกเนื่องโดยใช้แนวทางของศิลปะไทยแบบประเพณีมา ผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะร่วมสมัย
2	ชื่อศิลปิน : ชลุด นิมเสมอ ชื่อผลงาน : ผลงานชุดธรรมศิลป์ เทคนิค : ประติมากรรมวัสดุธรรมชาติ	ลักษณะการนำรูปทรงจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมขนบพหุมาลดทอนหรือปรับองค์ประกอบตามจินตนาการของศิลปิน	เทคนิคประติมากรรมผสมจากวัสดุธรรมชาติ สีสันผลงานมีความเด่นชัด	ศิลปินนำมาซึ่งเจตนาสื่อแสดงความหมายเชิงธรรมะ ในพุทธศาสนา ถ่ายทอดออกมาจากสภาวะจิตใจที่มีธรรมะ เป็นเครื่องล้อมเกล้า	ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลด้านศิลปกรรม รูปทรงที่เรียบง่าย สีสันที่เด่นชัด ดูสะอาดตา

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ผลงานศิลปินที่มีอิทธิพลศิลปกรรมต่อการสร้างสรรค์ (ต่อ)

ที่	ผลงานศิลปิน	อิทธิพล ด้านรูปแบบ	อิทธิพล ด้านเทคนิค	อิทธิพล ด้านเนื้อหา/แนวคิด	สรุปอิทธิพล ที่มีต่อการสร้างสรรค์		
	ศิลปิน : ชลูด นิมเสมอ ชื่อผลงาน : องค์สาม (Ong Sam) ปีที่สร้าง ๒๕๒๔ เทคนิค : ปั้น,หล่อสำริด	ลักษณะรูปทรงของเงินตราไทยมาจัดประกอบเข้าด้วยกัน ด้วยการซ้อนกัน เคียงกัน ผني่งเข้าด้วยกัน เกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่ให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคง	ประติมากรรมหล่อด้วยสำริดธรรมดา	ศิลปินใช้รูปทรงของเงินตราไทยมาจัดประกอบเข้าด้วยกัน โดยการวางทับซ้อนกัน เคียงกัน ผนิ่งเข้าด้วยกัน เกิดเป็นรูปทรงใหม่ที่ให้ความรู้สึกหนักแน่นมั่นคง ความสนับสุนนร่วมมือ เน้นการแสดงออกที่รูปทรงอย่างเต็มที่ และแสดงลักษณะทางวัฒนธรรมของไทย	ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลด้านศิลปกรรม รูปทรงที่มีลักษณะวางทับกันประกอบเข้าด้วยกันเกิดเป็นรูปทรงใหม่		
3	ศิลปิน : ทาเคชิ มุราคามิ ชื่อผลงาน : ดอกมุราคามิ เทคนิค : ผ้าหลากหลยสี วัสดุผสม ศิลปิน : ทาเคชิ มุราคามิ ชื่อผลงาน : An Homage to Monopink, 1960A) เทคนิค : จิตรกรรม	ลักษณะรูปทรงของดอกไม้ยิ้ม มีสีสั่นแยกสี สลับกันอย่างเด่นชัด	ลักษณะรูปทรงของดอกไม้ยิ้ม มีสีสั่นแยกสีรูปทรงวางสลับทับซ้อนกัน ใหญ่,กลาง,เล็ก	ประติมากรรมจากวัสดุผ้าหลากหลยสีเย็บต่อกัน หรือ ผสานต่อกันเป็นรูปทรงของดอกไม้ยิ้ม	จิตรกรรม 2 มิติ (Pop art)	ศิลปินนำรูปทรงจากดอกไม้ ที่เกิดจากความรู้สึกชอบความสดใส ความน่ารักของดอกไม้ แต่หากศิลปินแท้กลิ่นดอกไม้ ศิลปินได้นิยามผลงานดอกมุราคามิ “ยิ้มเข้าไว้ ถึงแม้ภายในจะเจ็บปวด”	ผู้สร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลด้านศิลปกรรม รูปทรงที่มีลักษณะเรียบง่าย สีสั่นที่สลับแยกกัน ผลงานให้ความรู้สึกสดใส ตรงกับความรู้สึกของผู้สร้างสรรค์

จากตารางวิเคราะห์อิทธิพลทางศิลปกรรมต่อการสร้างสรรค์ผลงาน ผู้สร้างสรรค์สามารถสรุปได้ในแต่ ละด้านดังนี้

1. อิทธิพลทางศิลปกรรมด้านแรงบันดาลใจและแนวความคิด ที่มีอิทธิพลต่อผู้สร้างสรรค์แนวคิดสภาพแวดล้อมทางประเพณีและวัฒนธรรม ที่ศิลปินถ่ายทอดความรู้สึก เนื่องโดยใช้แนวทางของศิลปะไทยแบบประเพณีมาผสมผสานกับเทคนิคแบบศิลปะร่วมสมัย แนวความคิดของศิลปินส่งเสริมแรงบันดาลใจให้ผู้สร้างสรรค์ ในการสร้างผลงานลักษณะเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยประเพณีไทย เชื่อมโยงกับประเพณีท้องถิ่นของผู้สร้างสรรค์

2. อิทธิพลทางศิลปกรรมด้านรูปแบบ รูปทรงที่เรียบง่าย สีเส้นที่เด่นชัด ดูสะอาดตา ผู้สร้างสรรค์ให้ความสนใจในเรื่องของรูปทรงผลงานของศิลปิน การสังเกตสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบต่างๆ นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดองค์ประกอบใหม่

3. อิทธิพลทางศิลปกรรมด้านเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน แนวทางการสร้างผลงาน การทดลองจากสื่อผสม ในรูปแบบประติมากรรมสื่อผสมจากวัสดุที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับผลงานที่ศิลปินมาใช้ในการสร้างผลงาน ซึ่งมีหลักของการทดลองวัสดุร่วมด้วย เป็นแนวทางในการสร้างผลงานของผู้สร้างสรรค์ในการทดลองใช้วัสดุสื่อผสม

สรุปจากการศึกษาผลงานของศิลปิน ทั้ง 3 ท่าน ศิลปินมีกระบวนการคิดและแรงบันดาลใจมาจากสิ่งแวดล้อม ประเพณีและวัฒนธรรม จากประสบการณ์ที่มีการศึกษาทดลองการสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง อิทธิพลทางศิลปกรรมทำให้ผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาและวิเคราะห์ เทียบเคียงกับผลงานของผู้สร้างสรรค์ เพื่อนำข้อมูลแนวความคิด ที่มาจากประสบการณ์รูปแบบและเทคนิควิธีการทดลองจนกระบวนการสร้างสรรค์ในการเรียนรู้และพัฒนา นำไปใช้สร้างสรรค์ผลงานในหัวข้อ “ม่วนซื่น ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานและกระบวนการสร้างสรรค์

ศิลปินพจน์ เรื่อง “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” เกิดจากแรงบันดาลใจจากการได้สัมผัสบรรยากาศงานประเพณี “ผีสุม” ของชาวอีสาน หมู่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งจังหวัดชัยภูมิเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ งานประเพณีผีสุม นั้นมีความเชื่อมโยงเรื่องผี บุญเดือน 10 ประเพณีของชาวอีสาน ลูกหลานจะไปทำบุญเพื่ออุทิศ ส่วนบุญส่วนกุศลให้กับบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว จากที่ผู้สร้างสรรค์ได้มีโอกาสเห็นขบวนแห่ประเพณี การรับข้อมูลจากสื่อต่างๆ อาทิ สื่อสังคมออนไลน์ (social media) Facebook ป้ายประชาสัมพันธ์ ผู้สร้างสรรค์เกิดความประทับใจในรูปแบบของการประดิษฐ์ประดอยขบวนแห่พิธี ที่มีรูปทรงสีสันสวยงามดึงดูดสายตา ผู้คนแห่ขบวนประเพณีผีสุมด้วยความสนุกสนาน เนื่องจากประเพณีดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่อยู่อาศัยผู้สร้างสรรค์ แม้ว่าจะรับรู้ข้อมูลเรื่องราวประเพณีในบางส่วน แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างผลงานศิลปะ จึงได้มีการศึกษาประวัติศาสตร์เพิ่มเติมตามแหล่งข้อมูลต่างๆ จากเว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทำให้ผู้สร้างสรรค์เกิดเป็นแรงบันดาลใจเพียงพอต่อการสร้างผลงานศิลปะ และข้อมูลดังกล่าวเป็นที่มาของจินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยผู้สร้างสรรค์เลือกใช้เทคนิคประติมากรรม (Sculpture) สื่อผสม และการใช้สี ผลงานมีลักษณะเหนือจริง (Surrealism) และมีความเป็นเอกลักษณ์ของผู้สร้างสรรค์ อาทิ รูปทรงขององค์ประกอบ รวมถึงตัวละครต่างๆ ในผลงาน

3.1 แนวความคิดของการสร้างสรรค์

จากการได้รับรู้จากประสบการณ์ ข้อมูลตามสื่อต่างๆ จากประเพณีท้องถิ่น หรือสถานที่จัดกิจกรรมด้านประเพณี ขบวนแห่ประเพณีของผู้คนภาคอีสาน ได้เห็นถึงพลังความเชื่อ ความศรัทธา ความสนุกสนานของผู้คน การสร้างสรรค์ผลงานครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดผลงานที่เกิดจากความประทับใจ ความเชื่อ ความสนุกสนานของคนอีสาน ที่ได้ประดิษฐ์หรือสร้างขบวนแห่ประเพณีผีสุม , ประเพณีบุญบังไฟ

3.2 รูปแบบของการสร้างสรรค์

ผลงานสร้างสรรค์ศิลปินพจน์ชุด ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย เป็นผลงาน สื่อผสมและการผสมวัสดุที่ประกอบด้วยเทคนิควิธีการเฉพาะ เพื่อถ่ายทอดแนวคิดและแรงบันดาลใจ ความสนุกสนานจากเรื่องราวของประเพณี โดยอาศัยวิธีการเพิ่มเติมและลดทอนรูปทรง

นำไปสู่การคลี่คลายรูปทรง ที่แสดงความหมายและความรู้สึกสอดคล้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางความคิดของเรื่องความสนุกสนานจากเรื่องราวของประเพณี

3.3 วิธีการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างสรรค์ ศึกษารูปแบบประเพณีผีเสื้อมประเพณีบุญบังไฟ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจเกิดเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนวิธีการสร้างสรรค์งาน ทุนทรัพย์ ค้นหาแหล่งวัสดุที่เพียงพอต่องบประมาณในการซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ จากนั้นวางแผนการสร้างสรรค์ผลงานในแต่ละขั้น จัดทำรูปแบบผลงานจากการร่างแบบจำลองสองมิติ นำแบบจำลองเข้าวิจารณ์โดยคณาจารย์ รวมทั้งขอคำปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบร่างสรุปคำวิจารณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการขยายผลงาน

ขั้นตอนที่ 3 สร้างองค์ประกอบผลงานจากวัสดุปูน ผสานกับวัสดุสีผสม ดินไทย กาว ฝ้าพื้น ถิ่นของภาคอีสาน กระจกสี เก็บรายละเอียดผลงาน โดยการปะปูน การขัดงานด้วยกระดาษทราย ลงสีด้วยการพ่นสีสเปรย์

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการติดตั้ง เมื่อเสร็จกระบวนการสร้างผลงานศิลปะเรียบร้อยแล้ว ผู้สร้างสรรค์ศึกษาข้อมูลการติดตั้งผลงานด้วยการใช้หลักทฤษฎีการจัดวางองค์ประกอบศิลป์ เทคนิคการจัดวาง เพื่อให้สอดคล้องกับที่มาของเรื่องราวองค์ประกอบผลงานให้เกิดความสมบูรณ์

ตารางที่ 2 รายละเอียดของระยะเวลาในการดำเนินงาน

รายละเอียดการดำเนินงาน	เดือน 2567 - 2568					
	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	พ.ค.68
เสนอหัวข้อสร้างสรรค์ ศิลปนิพนธ์ครั้งที่ 1 (แนวความคิดและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานต่อ คณะกรรมการ)						
เสนอหัวข้อสร้างสรรค์ ศิลปนิพนธ์ครั้งที่ 2 (เสนอแบบ ร่างต่อคณะกรรมการและ อาจารย์ที่ปรึกษา)						
นำเสนอความก้าวหน้า ศิลปนิพนธ์ครั้งที่ 1						

ตารางที่ 2 รายละเอียดของระยะเวลาในการดำเนินงาน (ต่อ)

รายละเอียดการดำเนินงาน	เดือน 2567 - 2568					
	พ.ย.67	ธ.ค.67	ม.ค.68	ก.พ.68	มี.ค.68	พ.ค.68
นำเสนอความก้าวหน้า ศิลปนิพนธ์ครั้งที่ 2						
นำเสนอความก้าวหน้า ศิลปนิพนธ์ครั้งที่ 3 คัดเลือก ผลงานเพื่อแสดงนิทรรศการ						
แสดงนิทรรศการศิลปนิพนธ์						

3.4. วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

วัสดุและอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ “ม่วนซื่น ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” (MuanSuen : Isan traditions to contemporary sculpture arts) แบ่งวัสดุและอุปกรณ์ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) วัสดุอุปกรณ์สำหรับค้นคว้าและเก็บบันทึกข้อมูล กับ 2) วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์เชิงเทคนิคและกระบวนการทางศิลปะ มีดังนี้

3.4.1 วัสดุอุปกรณ์ในการค้นคว้าและเก็บบันทึกข้อมูล

- กล้องถ่ายภาพโทรศัพท์มือถือ
- คอมพิวเตอร์พกพา
- สมุดบันทึก, สมุดสเก็ต
- ดินสอ, ปากกา

3.4.2 วัสดุอุปกรณ์ในการสร้างสรรค์เชิงเทคนิคและกระบวนการทางศิลปะ

- ปูนขาว
- กระจกสี
- กาว
- ผ้าทองถิ่นภาคอีสาน
- สีสเปรย์
- กะละมัง
- ครีมหัตถ์
- เข็ม, ด้าย
- ถุงมือยาง
- กระดาษทรายละเอียด
- ใยสังเคราะห์

- ปูนปาสเตอร์
- เครื่องมือปั้น
- ลวด เบอร์ 14
- ถูพลาสติก หรือแผ่นพลาสติกกันกระแทก

3.5. พัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนศิลปนิพนธ์

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลงานช่วงก่อนศิลปนิพนธ์

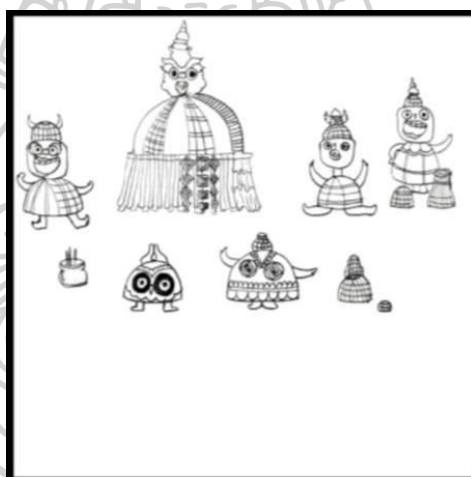
ผลงานช่วงก่อนศิลปนิพนธ์	แนวคิด - แรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์
ผลงานชุดที่ 1	ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณี และวัฒนธรรมของชาวอีสาน มีความประทับใจในเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวอีสาน ที่มีความสุขสนุกสนาน สดใส ร่าเริง โดยรูปทรงของผลงานชุดนี้ที่มีที่มาจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดอีสาน ร่วมกับจินตนาการในการสร้างสรรค์สู่ผลงานทัศนศิลป์ประเภทประติมากรรม (Sculpture) สี่อผสม ที่มีลักษณะเหนือจริง(Surrealism) ผลงานชุดที่ 1 ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการร่างแบบ และนำแบบจำลองสองมิติ ขยายเป็นผลงานประติมากรรม โดยมีการผสมวัสดุในผลงาน วัสดุกระจกสีมีลักษณะสีส้ม อีกทั้งกระจกสียังมีความเชื่อมโยงกับเรื่องราวที่มา เนื่องจากกระจกสี แต่เดิมนั้นถูกนำมาใช้ตกแต่งโบรานสถานวัดทำให้ผลงานเกิดความโดดเด่น น่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ตารางที่ 3 ตารางแสดงผลงานช่วงก่อนศิลปินพันธ์ (ต่อ)

ผลงานช่วงก่อนศิลปินพันธ์	แนวคิด - แรงบันดาลใจของการสร้างสรรค์
ผลงานชุดที่ 2	ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณีบุญเดือนหก แห่งบายศรีสู่ขวัญของชาวจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ มีความประทับใจในเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวอีสาน ที่มีความสนุกสนาน สดใส ร่าเริง ในขณะที่มีการแห่ขบวน โดยรูปทรงของผลงานมีที่มาจากอากัปกิริยาผู้คนที่ร่วมขบวนแห่ประเพณีและบวกกับรูปทรงจากจินตนาการในการสร้างสรรค์สู่ผลงานทัศนศิลป์ประเภทประติมากรรม (Sculpture) สื่อผสม ที่มีลักษณะเหนือจริง (Surrealism) โดยผลงานชุดที่สองได้พัฒนารูปทรง โดยการเพิ่มอิริยาบถของลักษณะรูปลักษณะตัวละคร และเพิ่มองค์ประกอบ ในผลงานชุดนี้ได้ทำการเพิ่มสีสันโดยการลงสีบางจุดของผลงาน เพื่อให้ผลงานดูสมบูรณ์ และตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์
ผลงานชุดที่ 3	ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณีประเพณีแห่เทียนพรรษา มีความประทับใจในเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวอีสาน ที่มีความสนุกสนาน สดใส ร่าเริง ในขณะที่มีการแห่ขบวน โดยรูปทรงของผลงานมีที่มาจากอากัปกิริยาผู้คนที่ร่วมขบวนแห่ประเพณีแห่เทียนพรรษาและบวกกับรูปทรงจากจินตนาการในการสร้างสรรค์สู่ผลงานทัศนศิลป์ประเภทประติมากรรม (Sculpture) สื่อผสม ที่มีลักษณะเหนือจริง (Surrealism) โดยผลงานชุดที่สาม ได้นำรูปแบบการสร้างผลงานจากชุดที่ 1 และ 2 มีการเพิ่มองค์ประกอบ ลักษณะผลงาน จุดเด่นของชิ้นงาน โดยใช้หลักการทางทัศนศิลป์ในการร่างแบบ และจัดองค์ประกอบ ลักษณะผลงานมีรูปทรง ใหญ่ กลาง เล็ก นำผลงานชุดที่ 1 และ 2 มารวมกับชุดที่ 3 เกิดเป็นรูปแบบผลงานชุดที่ 3 ที่มีความลงตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจากหลักการดังกล่าว ทำให้ผู้สร้างสรรค์นำไปใช้ในการพัฒนาต่อในชุดผลงานศิลปินพันธ์

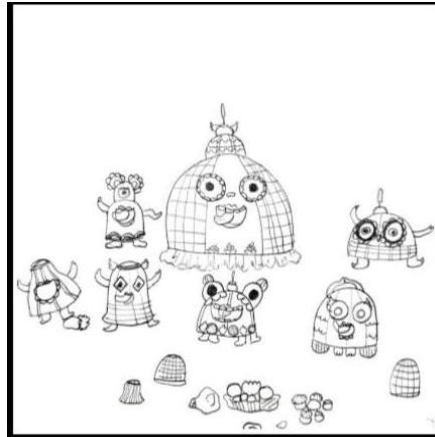
3.6. ขั้นตอน และกระบวนการสร้างสรรค์

ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อยอดจากข้อมูลผลงานช่วงก่อนศิลปินพจน์ นำมาเพิ่มเทคนิคการสร้างสรรค์ เพิ่มแนวความคิดและวิธีการนำเสนอ โดยทำการเสนอต่อคณาจารย์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเรื่องราวที่มาจากแรงบันดาลใจ และรูปแบบของผลงานในลักษณะการสร้างสรรค์ตัวละครองค์ประกอบผลงาน เพื่อเป็นไปตามโครงสร้างและเรื่องราวของผู้สร้างสรรค์อย่างตรงประเด็น การใช้จินตนาการในการสร้างผลงานให้มีความน่าสนใจให้มากยิ่งขึ้น จากนั้นผู้สร้างสรรค์นำคำแนะนำมาปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมแนวความคิดและเรื่องราวขององค์ประกอบ รูปแบบการจัดวางองค์ประกอบผลงาน เพิ่มองค์ประกอบต่างๆ และวางแผนการจัดวางองค์ประกอบชิ้นงาน ให้มีความสอดคล้องและไปในทิศทางเดียวกับแนวความคิดให้มากยิ่งขึ้น ภาพร่างผลงานก่อนสร้างสรรค์ผลงานมีจำนวน 6 ภาพ ดังนี้

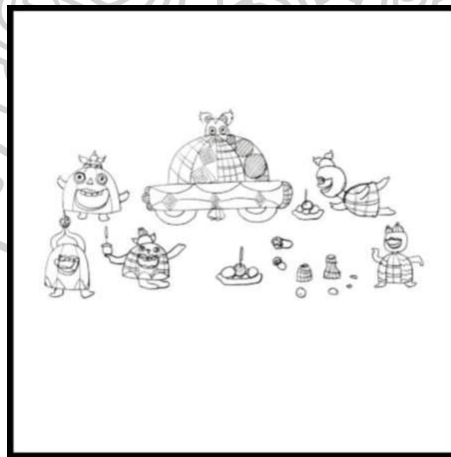
ภาพที่ 33 ภาพร่างที่ 1

แบบร่างที่ 1 เกิดจากการศึกษารูปทรงจากชบวนแห่ประเพณีผีสும் มีการนำรูปทรงสும்ไก่ และลายผ้าพื้นถิ่นภาคอีสาน มาจัดองค์ประกอบร่วมกัน มีการเพิ่มเติมองค์ประกอบลักษณะคล้ายกับ แขน ขา และตา ซึ่งรูปทรงนั้นมีที่มาจากผีสும் จากเรื่องราวที่มาของผีสும் ที่ได้ นำสும்ไก่มาสุมใส่หัว ด้วยความอับอายที่ขโมยอาหารจากผีตนอื่น ซึ่งผีสும்ส่วนใหญ่ นั้น เป็นผีไร้ญาติ หรือญาติไม่ได้มา ทำบุญอุทิศส่วนกุศลไปให้ เป็นเรื่องเล่าที่มาของประเพณีผีสும் โดยมีการเพิ่มองค์ประกอบบางจุด เกิดเป็นองค์ประกอบชิ้นงานลักษณะตัวละคร เพื่อนำมาต่อยอดเป็นผลงานประติมากรรม

ภาพที่ 34 ภาพร่างที่ 2

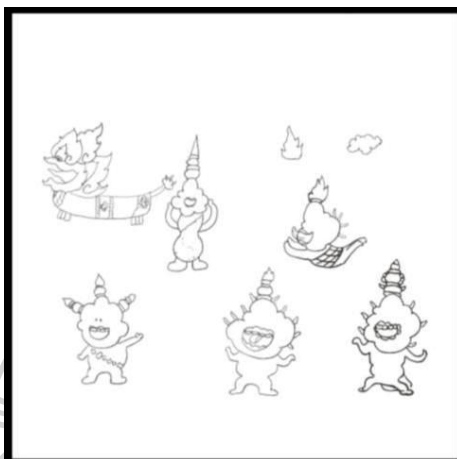
แบบร่างที่ 2 เกิดจากการศึกษารูปทรงจากขบวนแห่ประเพณีผีสும் ภาพร่างชุดนี้ มีที่มาจาก รูปทรงสும்ไก่และสும்จับปลา มีการเพิ่มเติมลักษณะแขนและขา เพิ่มเติมองค์ประกอบของตา ถิ่น และ ปาก เพื่อให้รูปทรงชิ้นงานมีลักษณะที่ดูมีชีวิต บางชิ้นมีลักษณะก้านด้านบน ซึ่งมีที่มาจากก้านรูป แสดงออกหรือสื่อความหมายถึงความศรัทธา เกิดเป็นองค์ประกอบชิ้นงานลักษณะตัวละคร เพื่อนำมา ต่อยอดเป็นผลงานประติมากรรม

ภาพที่ 35 ภาพร่างที่ 3

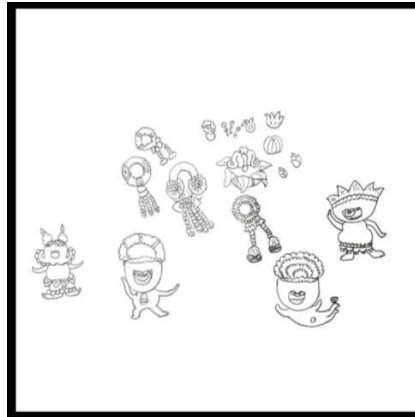
แบบร่างที่ 3 มาจากการศึกษารูปทรงจากขบวนแห่ประเพณีผีสும் ภาพร่างมีที่มาจากรูปทรง สும்ไก่อ้นำลวดลายผ้าพื้นถิ่นและองค์ประกอบเครื่องบูชา หรือเครื่องเซ่นไหว้ มาร่วมกับชิ้นงานในชุดนี้ รูปทรงหลักยังคงเป็นรูปทรงมาจากสும்ไก่ มีการเพิ่มเติมลักษณะแขนและขา และอากัปกรณ์ของ

ตัวละคร แบบร่างบางชิ้นมีลักษณะกางแขนสื่อถึงความกระตือรือร้นของผู้คนที่ได้ร่วมขบวนแห่ ประเพณี บางชิ้นมีลักษณะการยกแขนและพนมมือไหว้สื่อถึงการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจาก ประเพณีผีส่วนนั้น นอกจากทำบุญให้กับบรรพบุรุษ ยังทำบุญบริจาคเครื่องอุปโภค บริโภค ให้กับ วัดด้วย

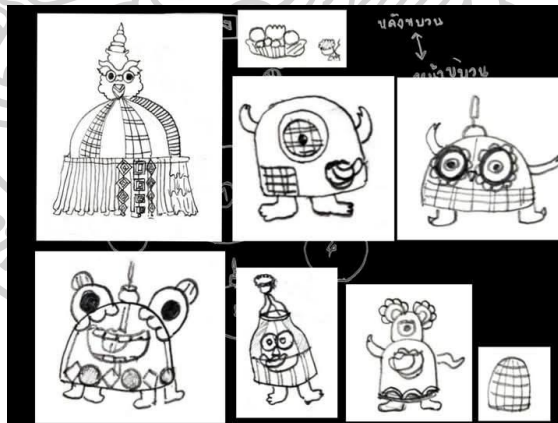
ภาพที่ 36 ภาพร่างที่ 4

แบบจำลองที่ 4 มาจากการศึกษารูปทรงจากขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ รูปทรงมีที่มาจาก ประเพณีขอฝนของชาวอีสานภาคอีสาน องค์ประกอบพญานาค ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ แม่น้ำ รูปทรงบางชิ้น ส่วนหัวมีที่มาจากก้อนเมฆ ซึ่งก้อนเมฆเป็นองค์ประกอบของน้ำฝน ลักษณะ ด้านบนสุด หรือด้านบนส่วนหัว มีที่มาจากเจดีย์วัด แสดงออกถึงความศรัทธาในเรื่องของประเพณีขอ ฝน มีการเพิ่มเติมลักษณะแขนและขา เพื่อให้ตัวละครผลงานดูมีชีวิต เกิดเป็นองค์ประกอบชิ้นงาน ลักษณะตัวละคร เพื่อนำมาต่อยอดเป็นผลงานประติมากรรม

ภาพที่ 37 ภาพร่างที่ 5

แบบจำลองที่ 5 มาจากการศึกษารูปทรงจากขบวนแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ รูปร่างมีที่มาจาก พวงมาลัยที่ใช้ถวายพญาแถนในพิธีประเพณีบุญบั้งไฟ มีการกำหนดตัวละครเพิ่มเติมองค์ประกอบ ลักษณะแขน ขา และปาก เพื่อให้ตัวละครดูมีชีวิตชีวา รวมถึงกำหนดอากัปกริยาของตัวละคร จากท่าทางการรำรำของผู้คนที่ได้ร่วมแห่ประเพณีบุญบั้งไฟ

ภาพที่ 38 รวบรวมภาพร่าง

การคัดเลือกองค์ประกอบรูปทรงชิ้นงานกลุ่มหลักหรือองค์ประกอบหลักในชุดผลงาน เพื่อทำการขยายเป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสม โดยคัดเลือกจากองค์ประกอบที่มาจากรูปทรงส้มไม้ มีการเพิ่มเติมองค์ประกอบบางจุด เช่น ลักษณะของลายผ้าพื้นถิ่นอีสาน แขน ขา และตา กำหนดอากัปกริยาของตัวละครให้สอดคล้องกับเรื่องราวประเพณีผีคุ้ม รูปทรงมีลักษณะใกล้เคียงกัน

มีความสอดคล้องกัน แต่หากคำนึงถึงการกำหนดองค์ประกอบให้แต่ละชั้นมีลักษณะ ใหญ่ กลาง เล็ก และแต่ละชั้นจะต้องมีความแตกต่างกันในบางจุด

สรุป

จากการนำเสนอภาพร่างทั้งหมดจำนวน 6 ชุด ได้นำเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการคัดเลือกองค์ประกอบ อาจารย์ได้ให้คำแนะนำการจัดองค์ประกอบของรูปทรงของผลงาน โดยแนวทางการสร้างสรรค์ต่อเนื่องมาจากช่วงผลงานก่อนทำศิลปนิพนธ์ โดยให้ผู้สร้างสรรค์เลือกองค์ประกอบจากแบบร่างทั้ง 6 ชุด หลังจากที่ได้คัดเลือกรูปทรงองค์ประกอบ ผู้สร้างสรรค์ได้ดำเนินการนำภาพร่างรูปทรงลักษณะตัวละคร นำภาพร่างมาขยายผลและสร้างสรรค์เป็นผลงานประติมากรรมสื่อผสมในขั้นตอนต่อไป เพื่อให้ผลงานสอดคล้องกับเรื่องราวที่มาของผลงาน และจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์

3.7 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

อุปกรณ์ที่ใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์

- ปูนขาว
- กระจกสี
- กาว
- ผ้าทอถิ่นภาคอีสาน
- สีสเปรย์
- กะละมัง
- ครีมตัดลวก
- ด้าย, เข็ม, กรรไกร
- ถุงมือยาง
- กระดาษทรายละเอียด
- ใยสังเคราะห์
- ปูนปาสเตอร์
- เครื่องมือปั้น
- ลวด เบอร์ 14
- ถุงพลาสติก หรือแผ่นพลาสติกกันกระแทก

กระดาษสี

กะละมัง

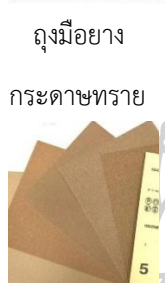
ด้าย, เข็ม

ถุงมือยาง

กรรไกร

กระดาษทราย

ปูนปลาสเตอร์

ปูนขาว

สีสเปรย์

ครีมตัดลวด

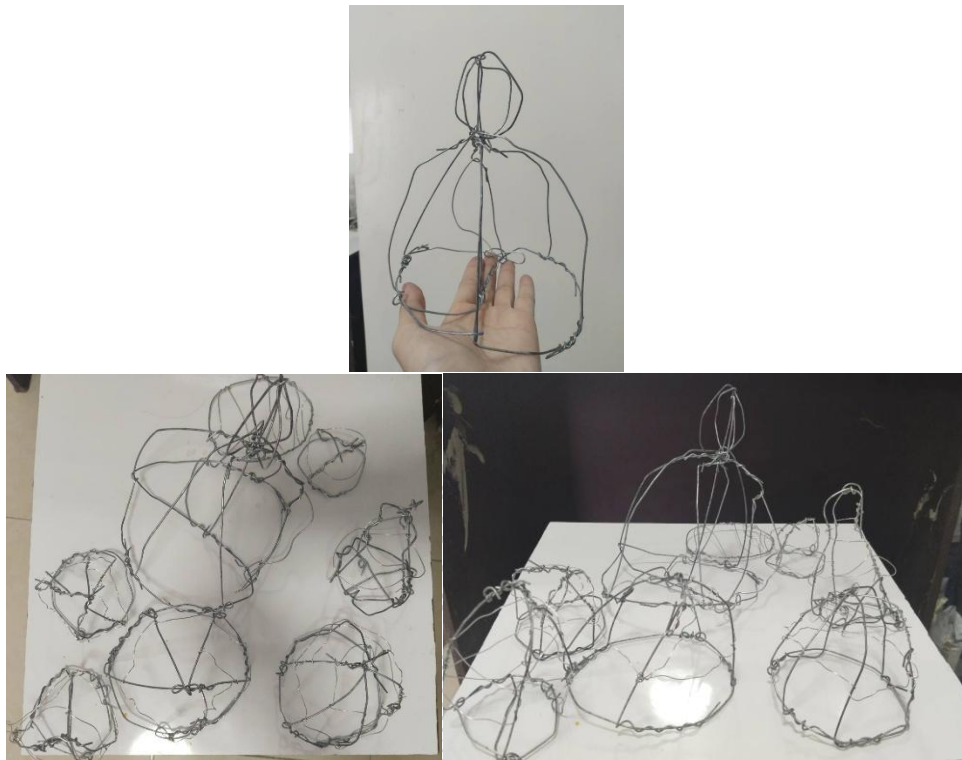
ใยสังเคราะห์

ผ้าท้องถิ่นภาคอีสาน

ลวด

ภาพที่ 39 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.1

ขั้นตอนที่ 1 การดำเนินการสร้างโครงสร้างภายใน นำลวดมาขดและงอ ปิดเกลียวให้เกิดลักษณะรูปทรงภายในตามแบบจำลอง โดยกำหนดขนาดขยายตามแบบจำลอง 2 มิติ ขนาด 15 – 20 เซนติเมตร หรือประมาณ 3 เท่า ของแบบจำลอง 2 มิติ

ภาพที่ 40 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.2

ขั้นตอนที่ 2 นำถุงพลาสติกที่ใช้งานแล้ว นำมาครอบลักษณะการทอหุ้มโครงสร้างภายใน
ติตรอยต่อด้วยเทปกาวเพื่อให้เกิดการยึดติดเป็นรูปทรงเข้ากับโครงสร้างภายใน

ภาพที่ 41 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลป์พนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.3

ขั้นตอนที่ 3 นำกระดาษที่ใช้แล้ว หรือใยสังเคราะห์ชุบปูนปลาสเตอร์ (ปูนปลาสเตอร์ 1 kg ต่อสัดส่วนน้ำ 3 - 4 เท่า) หลังจากชุบปูนปลาสเตอร์ทำมาปะลงที่โครงสร้างชั้นแรก หลังจากนั้นรอให้ปูนแห้ง ใช้ระยะเวลาขั้นต่ำ ประมาณ 40 นาที - 1 ชั่วโมง

ภาพที่ 42 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.4

ขั้นตอนที่ 4 การปั้นโดยใช้ปูนขาว ให้ได้รูปทรงตามแบบจำลอง โดยปั้นลักษณะโครงสร้างหลักก่อน หลังจากนั้นปั้นรายละเอียดในภายหลังเมื่อปูนชั้นแรกมีลักษณะแข็งหรือเซ็ดตัว ผู้สร้างสรรค์จะต้องใส่ถุงมือขณะทำการปั้น เพื่อป้องกันปูนการกัดกร่อนของปูนกับผิวหนัง

ภาพที่ 43 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.5

ขั้นตอนที่ 5 หลังจากปูนชั้นแรกลักษณะโครงสร้างหลักแข็งตัว เริ่มทำการปั้นรายละเอียด โดยมีการใช้เครื่องมือในการปั้นตามความถนัดและความเหมาะสม เพื่อให้ได้รูปทรงตามแบบจำลอง

ภาพที่ 44 ขั้นตอนการสร้างสรรคศิลป์นิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.7

รูปทรงของผลงาน หลังจากที่ทำกรปั้นจนได้รูปทรงตามแบบจำลอง ผลงานรอการขัดด้วยกระดาษทรายในขั้นตอนถัดไป

ภาพที่ 45 ขั้นตอนการสร้างสรรคศิลป์ปั้น ภาพขั้นตอนที่ 7.8

ขั้นตอนที่ 6 ผลงานทุกชิ้นจะถูกนำมาขัดด้วยกระดาษทรายละเอียด (กระดาษทรายเบอร์ 0 - 3) ผลงานในบางจุดที่มีลักษณะรูปทรงแคบ หรือต้องการความละเอียด ให้ใช้กระดาษทรายเบอร์ 0 - 1 ในการขัดผลงานชิ้นนั้น เมื่อทำการขัดเรียบร้อยแล้ว พื้นผิวมีความเรียบให้นำผลงานไปล้างด้วยน้ำสะอาด ผึ่งให้แห้ง และนำผลงานมาเก็บรายละเอียดด้วยการปะปูนขาวอีกครั้งเพื่อความสมบูรณ์ของผลงาน

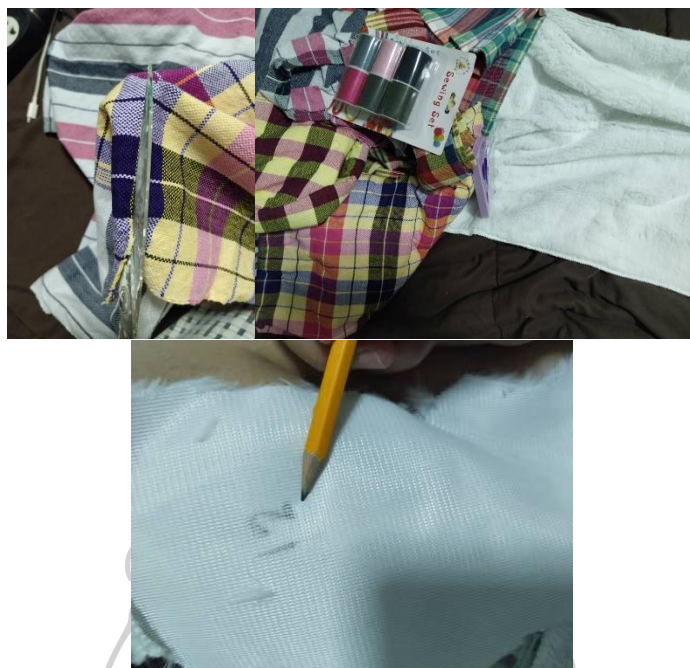
ภาพที่ 46 ขั้นตอนการสร้างสรรคศิลป์นิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.9

ขั้นตอนที่ 7 การนำสื่อผสมมาใช้ในผลงาน รูปทรงบางจุดมีลักษณะสอดคล้องกับตัวผลงาน ผู้สร้างสรรคได้นำกระจกสี ซึ่งกระจกสีมีที่มาจากการตกแต่งวัด อุโบสถ ซึ่งตามประเพณีเรื่องราวที่มาของผลงาน มีความเกี่ยวข้องกับความศรัทธาหรือประกอบกิจกรรมที่บริเวณวัด อีกทั้งองค์ประกอบที่ทำการผสม ยังมีรูปทรงลักษณะของเจดีย์ รูปทรงที่มาจากพื้นที่สถานวัด การนำสื่อผสม กระจกสีมาทาบ ให้แตกเป็นเม็ดเล็ก มีเทคนิคการปะติดโดยการปะลงบนปูน ซึ่งเป็นบริเวณชั้นสุดท้ายพื้นผิวของตัวผลงาน

ภาพที่ 47 ขั้นตอนการสร้างสรรคศิลป์นิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.10

ขั้นตอนที่ 8 การนำสื่อผสมลายผ้าพื้นถิ่นอีสาน มาตัดวัดขนาดรอบตามแบบของผลงาน ตัดให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม จากนั้นนำมาพันล้อมรอบตัวผลงาน เชื่อมด้วยกาวร้อน ใช้ในการตกแต่ง เป็นสื่อผสมจากพื้นที่อีสาน ซึ่งเป็นที่มาของเรื่องราวผลงาน

ภาพที่ 48 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.11

ขั้นตอนที่ 9 การทำพื้นฐานวางงาน ลักษณะการนำลายผ้าพื้นถิ่นอีสานมาตัดให้ได้รูปทรงตามแบบจำลอง ซึ่งแบบจำลองมาจากแผนที่ภาคอีสาน มีการกำหนดเลขกำกับผ้าที่ทำการตัดแล้วแต่ละผืน เพื่อให้ทราบจำนวน ทั้งหมดประมาณ 20 ผืน นำมาเย็บต่อกันด้วยด้าย ด้ายที่ใช้ในการเย็บสี ขนาดใกล้เคียงกับผืนผ้า

ภาพที่ 49 ขั้นตอนการสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.12

เมื่อนำผ้าแต่ละชิ้นมาเย็บต่อกันจนได้รูปทรงตามแบบจำลองสองมิติ พื้นฐานวางงานลักษณะราบที่พื้น เป็นผืนผ้าลายท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานนำมาปูรองเป็นฐานวางผลงาน

ภาพที่ 50 ขั้นตอนการสร้างสรรคศิลป์นิพนธ์ ภาพขั้นตอนที่ 7.13

ขั้นตอนที่ 10 การลงสีผลงาน นำเทปกาวติดบริเวณพื้นผิวผลงานที่ไม่ต้องการลงสี ก่อนที่จะลงสีด้วยสีสเปรย์บริเวณผลงานที่ไม่ได้ติดเทปกาว พ่นสีสเปรย์ให้ทั่วบริเวณผลงาน ประมาณ 3 รอบ ซึ่งแต่ละรอบให้เว้นระยะเวลารอให้สีรอบที่ 1 หรือ 2 แห้งก่อน จึงสามารถทำการพ่นสีสเปรย์ในขั้นต่อไปได้

ภาพที่ 51 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”

ภาพที่ 52 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”

ภาพที่ 53 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”

ภาพที่ 54 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”

สรุป

ผลงานศิลปนิพนธ์ “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” เกิดจากแรงบันดาลใจจากประเพณีภาคอีสาน ประเพณีแห่ผีสู่มเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานของชาวบ้าน ที่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผู้สร้างสรรค์ได้รับรู้ถึงบรรยากาศ ความสนุกสนาน วิถีชีวิตของบรรพบุรุษส่งต่อมายังรุ่นลูก รุ่นหลาน จนปัจจุบันเกิดเป็นพิธีขบวนแห่ผีสู่ม ชวนให้สนุกสนาน รื่นเริง ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมแนวความคิด รูปแบบและเทคนิควิธีการ การค้นคว้าข้อมูลให้เกิดรูปทรงและองค์ประกอบใหม่ที่มีความร่วมสมัย มาแสดงออกให้ตรงกับความรู้สึกจนเกิดการแสดงออกทางทัศนศิลป์ ในรูปแบบวิธีการของงานประติมากรรมสื่อผสม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์สร้างสรรค์

ผลงานศิลปนิพนธ์ ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อถึงผลงานศิลปะ ผ่านรูปแบบประติมากรรมสื่อผสม ที่มุ่งเน้นการแสดงสภาวะทางความคิด อารมณ์ ความรู้สึกเรื่องราวของความสนุกสนาน สร้างสรรค์รูปทรงทางประติมากรรมสื่อผสม ที่มีเนื้อหาแสดงความรู้สึกสนุกสนานของผู้คนอีสาน จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านลักษณะตัวละคร ที่เกิดจากแรงบันดาลใจจากประเพณีแห่ผีสู้ม ซึ่งเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน ของชาวบ้าน ที่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผู้สร้างสรรค์ได้รับรู้ถึงบรรยากาศ ความสนุกสนาน มีการค้นคว้าข้อมูลรูปแบบกระบวนการทางเทคนิคงานประติมากรรมสื่อผสม และนำเสนอกลวิธีของการสร้างผลงานให้ก่อเกิดเป็นรูปทรงลักษณะตัวละคร ที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนด้วยรูปแบบสามมิติสื่อผสม โดยอาศัยวิธีการเพิ่มเติมและลดทอนที่นำไปสู่การคลี่คลายรูปทรง ที่แสดงความหมายและความรู้สึก สอดคล้อง และเชื่อมโยงกับกระบวนการทางความคิดของเรื่องราวการแห่ประเพณีที่มีความสนุกสนาน

1. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์

- 1.1 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 1
- 1.2 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 2
- 1.3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ชุดที่ 3

2. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์

- 2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน
- 2.2 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์

1. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์

1.1 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์ ชุดที่ 1

ภาพที่ 55 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปินนิพนธ์ ชุดที่ 1

ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณี และวัฒนธรรมของชาวอีสาน มีความประทับใจในเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวอีสาน ที่มีความสนุกสนาน สดใส ร่าเริง โดยรูปทรงของผลงานชุดนี้มีที่มาจากภาพจิตรกรรมฝาผนังที่วัดอีสานร่วมกับจินตนาการในการสร้างสรรค์สู่ผลงานทัศนศิลป์ จุดเริ่มต้นของแนวความคิดมีการใช้รูปทรงจากภาพจิตรกรรมฝาผนัง ใช้เทคนิคปั้นปูนสด ซึ่งเป็นเทคนิคดั้งเดิมของคนไทย ในการประดิษฐ์หรือก่อรูปสร้างงานประติมากรรมผ่านกระบวนการทางงานประติมากรรมสื่อผสม ผลงานมีลักษณะอากัปกริยาอ่อนคลาย รูปลักษณะท่านอน ลักษณะกางแขน หรือบางชิ้นมีลักษณะส่วนมือประชิดเหมือนกับการไหว้ ซึ่งสื่อความหมายของความศรัทธา สืบเนื่องมาจากที่มาของรูปทรงจากภาพจิตรกรรมฝาผนังวัดอีสาน

1.2 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพจน์ ชุดที่ 2

ภาพที่ 56 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปินพจน์ ชุดที่ 2

ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณีบุญเดือนหก ประเพณีแห่บายศรีสู่ขวัญของชาวจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ มีความประทับใจในเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวอีสาน ที่มีความสนุกสนาน สดใส ร่าเริง ในขณะที่มีการแห่ขบวน โดยรูปทรงของผลงานมีที่มาจากอากัปกิริยาผู้คนที่ร่วมขบวนแห่ประเพณี ลักษณะรูปลักษณะของตัวละครมีใบหน้ายิ้มแย้ม กางแขนและขา ซึ่งที่มาของอากัปกิริยามาจากท่าทางของผู้คนที่ได้เข้าร่วมขบวนแห่ประเพณี อาทิ ท่าทางการร่ายรำ ผลงานชุดนี้ได้มีการศึกษาที่มาขององค์ประกอบ รูปทรงของตัวละครที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อสารในเรื่องของความสนุกสนาน ในรูปแบบประติมากรรมสื่อผสม

1.3 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปะนิพนธ์ ชุดที่ 3

ภาพที่ 57 ผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปะนิพนธ์ ชุดที่ 3

ผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจ จากประเพณีแห่เทียนพรรษา มีความประทับใจในเอกลักษณ์ความเป็นตัวตนของชาวอีสาน ที่มีความสุขสนุกสนาน สดใส ร่าเริง ในขณะที่มีการแห่ขบวน โดยรูปทรงของผลงานมีที่มาจากอากัปกิริยาผู้คน ที่ร่วมขบวนแห่ประเพณีแห่เทียนพรรษาและบวกกับรูปทรงจากจินตนาการในการสร้างสรรค์สู่ผลงานทัศนศิลป์ประเภทประติมากรรม ซึ่งผลงานชุดที่ 3 ได้มีการนำผลงานชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2 มาร่วมขบวนกับผลงานชุดที่ 3 เป็นแนวทางในการจัดองค์ประกอบผลงาน ลักษณะรูปทรงมีการจัดองค์ประกอบ รูปทรงขนาดใหญ่ตรงกลางเพื่อสื่อความหมายถึงความสำคัญ มีรูปทรงขนาดกลาง และรูปทรงขนาดเล็ก รูปทรงขนาดกลางอยู่ระหว่างตรงกลางใกล้กับรูปทรงขนาดใหญ่เพื่อเป็นจุดนำสายตา เพื่อให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ในการสื่อความหมายถึงการรวมกลุ่มเพื่อร่วมขบวนแห่ประเพณี ตามจุดประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ ผลงานชุดที่ 3 เป็นแนวทางต่อยอดไปสู่ผลงานศิลปะนิพนธ์ของผู้สร้างสรรค์

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพันธ์ จำนวน 3 ชุด

ผลงานช่วงก่อนศิลปินพันธ์	แนวความคิด/แรงบันดาลใจ	รูปแบบการแสดงผลออก	เทคนิควิธีการ	แนวทางการพัฒนา
ผลงานชุดที่ 1	ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราว ประเพณี และวัฒนธรรม ภาคอีสาน	ต้องการสื่อถึงผลงานศิลปะ ผ่านรูปแบบ ประติมากรรม สื่อผสม อารมณ์ความรู้สึก สนุกสนาน ผ่านตัวละคร	เทคนิค ประติมากรรมปั้น ปูนสด และเริ่มใช้สื่อผสมกระจกสี	ทดลองหรือนำวัสดุมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์และน่าสนใจมากขึ้นโดยวัสดุมีความสอดคล้องกับตัวผลงาน
ผลงานชุดที่ 2	ได้รับแรงบันดาลใจจาก เรื่องราว ประเพณีและวัฒนธรรม ภาคอีสาน จาก ประเพณีบุญเดือนหก จังหวัดชัยภูมิ และ ประเพณีผีขนน้ำ จังหวัดเลย	ต้องการสื่อถึงผลงานศิลปะ ผ่านรูปแบบ ประติมากรรม สื่อผสม อารมณ์ความรู้สึก สนุกสนาน ผ่านตัวละคร	เทคนิค ประติมากรรมปั้น ปูนสด และเริ่มใช้สื่อผสมกระจกสี และการระบายสี	ทดลองหรือนำวัสดุมาใช้ในการสร้างสรรค์ให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์และน่าสนใจมากขึ้นโดยวัสดุมีความสอดคล้องกับตัวผลงาน ผลงานชุดนี้ยังมีการเพิ่มสีสันในตัวผลงาน ให้ความรู้สึกสดใส ร่าเริง สนุกสนานมากขึ้นจากผลงานชุดที่ 1
ผลงานชุดที่ 3	ได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราว ประเพณีและวัฒนธรรม ภาคอีสาน ประเพณีแห่เทียนพรรษา	ต้องการสื่อถึงผลงานศิลปะ ผ่านรูปแบบ ประติมากรรม สื่อผสม อารมณ์ความรู้สึก สนุกสนาน ผ่านตัวละครลักษณะเป็นชุดผลงาน	เทคนิค ประติมากรรมปั้น ปูนสด และเริ่มใช้สื่อผสมกระจกสี และการระบายสี	ผลงานชุดที่ 3 ได้ทำการสร้างองค์ประกอบลักษณะใหญ่ กลาง เล็ก และได้นำผลงานชุดที่ 1 และ 2 มาร่วมกับผลงานชุดที่ 3 เกิดเป็นชุดผลงานรวมลักษณะ ขบวนการ เพื่อให้ได้ อรรถรสในการชม

สรุป การวิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนศิลปินพจน์

การสร้างสรรคผลงานในช่วงก่อนศิลปินพจน์ ผู้สร้างสรรคได้รับแรงบันดาลใจจากเรื่องราว ประเพณีและวัฒนธรรมภาคอีสาน ผู้สร้างสรรคได้สร้างผลงานศิลปะผ่านรูปแบบประติมากรรม สื่อผสม ที่มุ่งเน้นการแสดง อารมณ์ เรื่องราวความรู้สึก ผ่านองค์ประกอบลักษณะตัวละคร และยังแฝงไปด้วยสัญลักษณ์ความหมายของเรื่องราวที่มา โดยใช้การแสดงออกเรื่องราวผ่านงานประติมากรรม สื่อผสม หาข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิควิธีการต่าง ๆ และทำการทดลอง นำมาค่อย ๆ ปรับใช้เพื่อให้เข้ากับ แนวความคิดมากที่สุด โดยผลงานสร้างสรรค์ในช่วงก่อนทำศิลปินพจน์เป็นการออกแบบรูปทรง ลักษณะตัวละคร ประติมากรรมสื่อผสม ผ่านการค้นคว้า หาข้อมูลจากสถานที่จริง และข้อมูลตาม สื่อต่าง ๆ

ผลงานสร้างสรรค์ช่วงศิลปินพจน์

หลังจากที่ผู้สร้างสรรคได้สร้างสรรคและทดลองเทคนิควิธีการ ในผลงานช่วงก่อนศิลปินพจน์ ผู้สร้างสรรคได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการนำสื่อต่างๆ มาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน เพื่อให้เกิด ความเชื่อมโยงกัน โดยนำวัสดุที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ของเรื่องราว ที่มาของประเพณีชาวภาคอีสาน รวมถึงแนวความคิดและรูปแบบผลงานของศิลปิน ประกอบกับความคิดและจินตนาการ โดยนำเสนอ ผ่านผลงานประติมากรรมสื่อผสม ที่รวมเทคนิคต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน เพิ่มการประกอบกันของรูปทรง ต่างๆ เพื่อให้เกิดรูปทรงใหม่ในการสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค เพื่อให้ผลงาน ศิลปินพจน์ เกิดความน่าสนใจ สามารถแสดงออก สื่อถึงความรู้สึก ความหมายและแนวความคิดของ ผู้สร้างสรรคให้ได้มากที่สุด โดยผลงานศิลปินพจน์ เป็นผลงานทั้งหมด 1 ชุดผลงาน 21 ชิ้น

2. วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ ผู้สร้างสรรค์ได้นำเรื่องราวขบวนแห่ประเพณีผีสும் ผลงานเกิดจากแรงบันดาลใจจากรูปทรงผู้คนที่ร่วมขบวนแห่ประเพณีผีสும்และร่วมอีกหนึ่งประเพณี คือ ประเพณีแห่บุญบังไฟ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาเรื่องราวประเพณีดังกล่าว มีความสนุกสนานใกล้เคียงกัน จึงได้นำรูปทรงจากขบวนแห่ประเพณี ผู้คนที่ร่วมแห่ประเพณี มาร่วมสร้างผลงานศิลปนิพนธ์ นำเสนอเรื่องราวความสนุกสนานผ่านลักษณะตัวละคร โดยในแต่ละตัวละครมีรูปทรงและที่มาแตกต่างกัน จะมีความแตกต่างกันซึ่งแต่ละตัวมีการนำสื่อวัสดุผสมและแฝงด้วยสัญลักษณ์ประกอบบางอย่าง เพื่อให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่มาจากประเพณีผีสும் ผู้สร้างสรรค์นำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ แต่จะปรับให้มีความเข้ากันและลงตัวมากขึ้น โดยใช้เทคนิคประติมากรรมสื่อผสม ร่วมกับจินตนาการให้เกิดรูปร่างรูปทรงใหม่ตามจินตนาการ เพื่อให้ผลงานดูน่าสนใจ และสื่อความหมายมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 58 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน

ชื่อผลงาน “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”, ขนาด 75 x 65 x 145 เซนติเมตร, เทคนิคประติมากรรมสื่อผสม

ภาพที่ 59 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน
ชื่อผลงาน “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”, ขนาด 75 x 65 x 145 เซนติเมตร,
เทคนิคประติมากรรมหล่อผสม

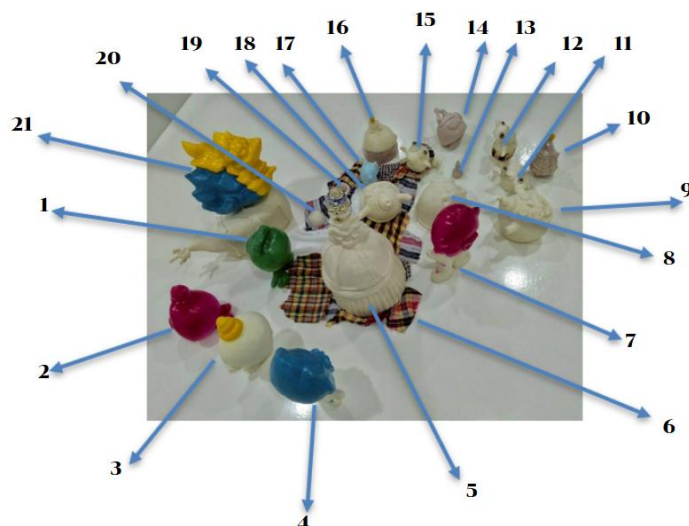

ภาพที่ 60 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน
ชื่อผลงาน “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”, ขนาด 75 x 65 x 145 เซนติเมตร,
เทคนิคประติมากรรมหล่อผสม

ภาพที่ 61 ผลงานศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน
ชื่อผลงาน “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”, ขนาด 75 x 65 x 145 เซนติเมตร,
เทคนิคประติมากรรมสีผสม

2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ 1 ชุดผลงาน

การสร้างสรรคผลงานครั้งนี้ ผู้สร้างสรรค์รู้สึกประทับใจในขบวนแห่ประเพณี ความสนุกสนานของคนอีสาน ที่ได้ประดิษฐ์หรือสร้างขบวนแห่ จากประเพณีผีคุ้ม ของคนจังหวัดชัยภูมิ ที่หมู่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผู้สร้างสรรค์ต้องการถ่ายทอดผลงานที่เกิดจาก

แรงบันดาลใจจากขบวนแห่ประเพณีผีเสื้อผลงานศิลปะประติมากรรม สื่อผสม ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์

ตารางที่ 5 วิเคราะห์องค์ประกอบผลงานสร้างสรรค์ศิลปนิพนธ์ 1

ที่	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์	รูปลักษณะ	สัญลักษณ์
1		รูปลักษณะผลงานมาจาก ประเพณีบุญบังไฟ	สีเขียวสื่อถึงความสดชื่นของพืช ต้นไม้ ซึ่งเชื่อมโยงกับประเพณี ขอฝน ลักษณะยื่นที่จุดหลังจาก จากผู้ร่วมขบวนแห่ประเพณี หลัก คือประเพณีผีเสื้อ เพื่อให้ ผลงานมีความสมบูรณ์ และได้ อรรถรสมากยิ่งขึ้น จึงได้มีการ เพิ่มองค์ประกอบในผลงาน
2		รูปลักษณะผลงานมาจาก ประเพณีบุญบังไฟ	สีชมพูสื่อถึงความความรัก ความห่วงใย ซึ่งเชื่อมโยงกับ ประเพณีขอฝน ลักษณะยื่นที่จุด หลังจากจากผู้ร่วมขบวนแห่ ประเพณีหลัก คือประเพณีผีเสื้อ เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ และได้อรรถรสมากยิ่งขึ้น จึงได้ มีการเพิ่มองค์ประกอบใน ผลงาน
3		รูปลักษณะผลงานมาจาก ประเพณีบุญบังไฟ	รูปลักษณะซึ่งเชื่อมโยงกับ ประเพณีขอฝน ลักษณะยื่นที่จุด หลังจากจากผู้ร่วมขบวนแห่ ประเพณีหลัก คือประเพณีผีเสื้อ เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ และได้อรรถรสมากยิ่งขึ้น จึงได้ มีการเพิ่มองค์ประกอบใน ผลงาน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์	รูปลักษณะ	สัญญาะ
4		รูปลักษณะผลงานมาจาก ประเพณีบุญบังไฟ	สีฟ้าสื่อถึงความสดใส ลักษณะ รูปทรงคล้ายก้อนเมฆ ซึ่ง เชื่อมโยงกับประเพณีขอฝน ลักษณะยื่นที่จุดหลังจากผู้ ร่วมขบวนแห่ประเพณีหลัก คือ ประเพณีผีสู่ม เพื่อให้ผลงานมี ความสมบูรณ์ และได้วรรรสร มากยิ่งขึ้น จึงได้มีการเพิ่ม องค์ประกอบในผลงาน
5		รูปลักษณะผลงานมาจากสู่มไก่ และเจดีย์	สื่อถึงความสำคัญของประเพณี ในเรื่องราวการสร้างผลงาน มี การคลี่คลายรูปทรง เสริม จินตนาการในการสร้างผลงาน ซึ่งสู่มเป็นองค์ประกอบหลักของ ประเพณี องค์ประกอบหลักจะ อยู่ตรงกลาง และมีลักษณะใหญ่ กว่าองค์ประกอบอื่นๆ
6		รูปลักษณะผืนผ้า นำมาเย็บ ต่อกันเป็นองค์ประกอบฐาน วางชิ้นงาน	องค์ประกอบฐานมีที่มาจาก แผ่นที่ภาคอีสาน ซึ่งจำนวนของ ผืนผ้ามีที่มาจากรูปทรงของแผ่น ที่ ลายผ้ามาจากพื้นถิ่นภาค อีสาน
7		รูปลักษณะผลงานมาจาก ประเพณีบุญบังไฟ	สีชมพูให้ความรู้สึกสดใส สีชมพู สื่อถึงความความรัก ความ ห่วงใย ลักษณะรูปทรงคล้าย ก้อนเมฆ ซึ่งเชื่อมโยงกับ ประเพณีขอฝน ลักษณะยื่นที่จุด หลังจากผู้ร่วมขบวนแห่ ประเพณีหลัก คือประเพณีผีสู่ม เพื่อให้ผลงานมีความสมบูรณ์ และได้วรรรสมากยิ่งขึ้น จึงได้ มีการเพิ่มองค์ประกอบ

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์	รูปลักษณะ	สัญลักษณ์
8		รูปทรงลักษณะกลมมน มีรูปลักษณะคล้ายดอกไม้เป็นองค์ประกอบร่วมชิ้นงาน	รูปทรงผลงานมาจากส้มไก่ มีการคลี่คลายรูปทรง เสริมจินตนาการในการสร้างสรรค์ให้เกิดลักษณะการสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์
9		รูปลักษณะผลงานมาจากส้มไก่ มีการคลี่คลายรูปทรงเพิ่มเติม ลดทอน เสริมจินตนาการในการสร้างสรรค์ให้เกิดลักษณะการสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์	องค์ประกอบมีที่มาของเรื่องราวโดยตรงจัดอยู่ในช่วงด้านหน้าของผลงาน ให้ความรู้สึกสนุกสนานด้วยรูปทรงลักษณะใบหน้ายิ้มแย้ม
10		รูปลักษณะผลงานมาจากส้มไก่ มีการคลี่คลายรูปทรงเพิ่มเติม ลดทอน เสริมจินตนาการในการสร้างสรรค์	ลักษณะการสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ โดยผลงานชิ้นนี้มีองค์ประกอบของดอกไม้อยู่บนยอดสุด ให้สัญลักษณ์สื่อถึงการบูชาจะอยู่ที่หน้าขบวน หรือด้านหน้าของผลงาน
11		รูปลักษณะผลงานมาจากส้มไก่ มีการคลี่คลายรูปทรงเพิ่มเติม ลดทอน เสริมจินตนาการในการสร้างสรรค์	ลักษณะการสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ องค์ประกอบมีที่มาของเรื่องราวประเพณีผีส้ม จัดอยู่ในช่วงด้านหน้าของผลงาน โดยชิ้นนี้ได้มีการนำสื่อผสมมารวมกับผลงานเพื่อให้งานเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ให้ความรู้สึกสนุกสนานด้วยรูปทรงลักษณะใบหน้ายิ้มแย้ม

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์	รูปลักษณะ	สัญลักษณ์
12		รูปลักษณะผลงานมาจากส้อมไม้ มีการคลี่คลายรูปทรงเพิ่มเติม ลดทอน เสริมจินตนาการในการสร้างสรรค์ให้เกิดลักษณะการสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์	องค์ประกอบมีที่มาของเรื่องราว ประเพณีผีส้อม จัดอยู่ในช่วงด้านหน้าของผลงาน โดยชิ้นนี้ได้มีการนำสื่อผสมมารวมกับผลงานเพื่อให้ผลงานเกิดความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ให้ความรู้สึกสนุกสนานด้วยรูปทรงลักษณะใบหน้ายิ้มแย้ม
13		รูปลักษณะผลงานมีลักษณะคล้ายส่วนด้านบนของเจดีย์วัด	องค์ประกอบจุดนี้ อยู่ตรงกลางระหว่างส่วนด้านหน้า องค์ประกอบส่วนเล็ก สื่อความหมายในลักษณะการเชื่อมโยงความศรัทธา ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัด เนื่องจากกิจกรรมประเพณีผีส้อม แต่เดิมนั้นดำเนินการประเพณีที่วัด
14		รูปลักษณะผลงานมีลักษณะคล้ายการยกแขนและมือด้านบน	ที่มารูปลักษณะ มาจากการไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงการไหว้ในที่นี้ หมายถึงการเคารพบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นที่มาของประเพณีผีส้อม ผลงานชิ้นนี้จะอยู่ลักษณะส่วนหน้าของชบวนหรือส่วนหน้าของชุดผลงาน
15		รูปลักษณะผลงานมาจากส้อมไม้ มีการคลี่คลายรูปทรง เสริมจินตนาการในการสร้างสรรค์เพื่อสื่อความหมายให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ โดยผลงานชิ้นนี้มีการนำสื่อผสมร่วมด้านบนมีรูปทรงที่มาจากก้านรูป	สื่อความหมายในการเคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผลงานชิ้นนี้จะอยู่ลักษณะส่วนหน้าของชบวนหรือส่วนหน้าของชุดผลงาน

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์	รูปลักษณะ	สัญลักษณ์
16		รูปลักษณะผลงานมีที่มาจาก ส้อมไก่ในขบวนแห่ประเพณีผี ส้อม บนยอดผลงานมีลักษณะ รูปทรงเจดีย์	รูปลักษณะองค์ประกอบสื่อ ความหมายเกี่ยวกับเรื่องราว ที่มาโดยตรง การจัดวางอยู่ใน ลักษณะส่วนหน้าเสียงไปทาง ด้านข้างของขบวน หรือส่วน หน้าของชุดผลงาน เพื่อเป็น จุดเด่นนำสายตา
17		รูปลักษณะผลงานมีลักษณะ ยกส่วนที่คล้ายกับแขน	สื่อถึงความกระตือรือร้น มีการ คลี่คลายรูปทรง เสริม จินตนาการในการสร้างสรรค์ จัดวางส่วน กลางขบวน เพื่อ เพิ่มจุดเด่นสีส้มในชุดผลงาน
18		รูปลักษณะผลงานมาจากส้อมไก่ มีการคลี่คลายรูปทรง เสริม จินตนาการในการสร้างสรรค์	สื่อความหมายรวมไปถึง อากัปกริยาความรื่นเริง สนุกสนาน ให้ตรงกับ จุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ จัด วางใกล้องค์ประกอบหลัก เพื่อ เสริมความหมายของ องค์ประกอบหลัก
19		รูปลักษณะผลงานมีที่มาจาก เครื่องเซ่นไหว้ผีส้อม จัดวางอยู่ ใน ส่วน กลาง เฉียง มา ที่ ด้านหลัง	สื่อความหมายในสิ่งที่ต้องการ หา จัดวางใกล้รูปทรงผลงานที่มี ที่มาจากส้อม เนื่องจากมีความ เกี่ยวพันกันโดยตรง องค์ประกอบจะเป็นส่วนเล็ก เมื่อเทียบกับขนาดผลงานชิ้นอื่น สื่อถึงสิ่งที่สำคัญนั้นมีไม่มากผีผู้ ไร้ญาติจึงต้องแอบซุ่ม ใส่อ้อมไก่ เพื่อมาแย่งกินเครื่องเซ่นไหว้

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	ภาพผลงานศิลปนิพนธ์	รูปลักษณะ	สัญญาะ
20		รูปลักษณะผลงานมาจากส้ม ไก่ มีการคลี่คลายรูปทรง	ผลงานชิ้นนี้เป็นองค์ประกอบ เสริมในชุดผลงาน เพื่อให้ ผลงานเกิดความสมบูรณ์ใน เรื่องของทัศนธาตุทางศิลปะ
21		รูปลักษณะผลงานมีที่มาจาก ประเพณีบุญบั้งไฟ หรือบั้ง ไฟพญานาค เป็นประเพณี ชาวอีสาน มีการคลี่คลาย รูปทรง เสริมจินตนาการใน การสร้างสรรค์	ผลงานชิ้นนี้นำมารวมเป็น องค์ประกอบในชุดผลงาน เพื่อให้ผลงานเกิดความอรรถรส และสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น จัดวาง ด้านหลังขบวน มีลักษณะใหญ่ เนื่องจากมาจากประเพณีบุญ บั้งไฟ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งประเพณีที่ มีความสำคัญของชาวอีสาน

2.2 วิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์

ตารางที่ 6 วิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์

ผลงานสร้างสรรค์ ศิลปนิพนธ์	แนวความคิด/ แรงบันดาลใจ	รูปแบบการ แสดงออก	เทคนิค วิธีการ	ด้านเนื้อหาผลงาน
	การสร้างสรรค ผลงานครั้งนี้ ผู้สร้างสรรครู้สึก ประทับใจในขบวน แห่ประเพณี ความ สนุกสนานของคน อีสานที่ได้ประดิษฐ์ หรือสร้างขบวนแห่ จากประเพณีและ วัฒนธรรมของคน อีสาน ที่หมู่บ้าน เสี้ยวน้อย ตำบล บ้านเล่า อำเภอบึง เมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผู้สร้างสรรค ต้องการถ่ายทอด ผลงานที่เกิดจาก แรงบันดาลใจ จาก ขบวนแห่ประเพณีผี คู่ ผีผลงานศิลปะ ประติมากรรม สีผสมที่มี เอกลักษณ์ เฉพาะตัวของผู้ สร้างสรรค	รูปทรงลักษณะตัว ละครของผลงาน แสดงออกถึงความ รื่นเริง สนุกสนาน รวมกลุ่มกัน การดำเนินอยู่ รวมกันเป็นขบวน	ใช้เทคนิคปั้นปูนสด และวัสดุสีผสม การปะติด การเย็บ ลงสีโดยการพ่นสี สเปรย์ สร้างสรรค เป็นผลงาน ประติมากรรม สีผสม	เพิ่มรายละเอียด รูปทรงตัวละคร ใน ชุดผลงาน ให้หลากหลาย มาก ขึ้น เพิ่มจุดเด่น เพื่อให้มีจังหวะของ แต่ละจุดน่าสนใจ ไปยังรูปทรง องค์ประกอบต่างๆ ของชุดผลงาน ให้ ออกมา เหมือน ลักษณะ รวมกลุ่ม กัน อยู่รวมกัน พร้อมเป็นขบวนให้ ตรงกับจินตนาการผู้ สร้างสรรค

สรุป

การวิเคราะห์ผลงานศิลปนิพนธ์ ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” เพื่อสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมในรูปแบบประติมากรรมสื่อผสม ที่ได้รับแรงบันดาลใจจากประเพณีผีส่มของชาวภาคอีสาน จังหวัดชัยภูมิ ที่มีจุดมุ่งหมายถ่ายทอด ผลงานที่เกิดจากความประทับใจ ความเชื่อ ความสนุกสนานของคนอีสาน ที่ได้ประดิษฐ์หรือสร้าง ขบวนแห่ จากประเพณีและวัฒนธรรมดังกล่าว ของคนอีสาน จังหวัดชัยภูมิ การศึกษากระบวนการ ทางเทคนิคงานประติมากรรมสื่อผสม และการจัดวาง นำเสนอกลวิธีของการสร้างผลงานให้ก่อเกิด เป็นรูปแบบสามมิติโดยอาศัยวิธีการเพิ่มเติมและลดทอนที่นำไปสู่การสร้างรูปทรงเกิดใหม่ โดยใช้ ลักษณะการนำสื่อวัสดุผสมเพิ่มรายละเอียดเข้าไปในชิ้นงานแต่ละชิ้น เพื่อให้ชิ้นงานดูน่าสนใจ และ สอดรับกับแนวความคิด แสดงความหมายและความรู้สึกสอดคล้อง เชื่อมโยงกับกระบวนการทาง ความคิด มุ่งเน้นคุณค่าทางความงามในลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ซึ่งจะส่งผลต่อความรู้สึก ของผู้ชมงานให้คิดและเข้าใจถึงเรื่องราวที่อยากสื่อสารและแสดงออก ผ่านชิ้นงานประติมากรรม สื่อผสมของผู้สร้างสรรค์ ถึงเรื่องราวประเพณีท้องถิ่น และความรู้สึกสนุกสนาน ผู้สร้างสรรค์ได้ ทำการค้นคว้าทดลองเทคนิค วิธีการสร้างสรรค์ด้วยวัสดุท้องถิ่นและเทคนิคการจัดวางผลงาน เพื่อให้ ผลงานสามารถถ่ายทอดแนวความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ให้ได้มากที่สุด ในผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ม่วนซื่น ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” มีความลงตัวทางด้าน เนื้อหา และแสดงออกมาถึงความคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับชม รู้สึกถึงอารมณ์ แสดงความรู้สึกสนุกสนานของผู้คนอีสาน จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น มีจินตนาการ แฝงไปด้วยสัญลักษณ์เรื่องราวความสำคัญของประเพณีท้องถิ่น ผ่านการสร้างสรรค์ผลงาน เทคนิคประติมากรรมสื่อผสมในรูปแบบเหนือจริง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ม่วนซื่น ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” มีทั้งหมดจำนวน 1 ชุดผลงาน (21 ชิ้น) โดยเริ่มจาก การได้รับแรงบันดาลใจจากการแสดงความรู้สึกสนุกสนานของผู้คนอีสาน จากประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อถ่ายทอดผลงานที่เกิดจากความประทับใจ ความเชื่อ ความสนุกสนานของคนอีสาน พลังของความสุขจากเรื่องราวการแห่ประเพณีผีสุม ที่ได้ประดิษฐ์หรือสร้างขบวนแห่ จากประเพณีและวัฒนธรรมดังกล่าว ของคนอีสาน จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ ผู้สร้างสรรค์ได้ทำการค้นคว้าทดลองเทคนิควิธีการสร้างสรรค์ด้วยวัสดุผสม เพื่อให้ผลงานสามารถถ่ายทอดแนวความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ออกมาให้ได้มากที่สุด ศึกษากระบวนการทางเทคนิคงานประติมากรรมวัสดุผสมและนำเสนอกลวิธีของการสร้างผลงาน ในรูปแบบงานประติมากรรมสามมิติสื่อผสม และลักษณะการจัดวางผลงานให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่มาของแนวความคิด

สรุป

ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” เป็นผลงานที่ต้องการนำเสนอ เกี่ยวกับความเชื่อ ความสนุกสนานของคนอีสาน ตัวละครผลงานแฝงไปด้วยสัญลักษณ์ เรื่องราวที่มาของประเพณีผีสุม ผู้คนที่ได้ประดิษฐ์หรือสร้างขบวนแห่ จากประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีความหลงใหลทางด้านเนื้อหา และแสดงออกถึงความคิดและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ผู้ที่ได้รับชมรู้สึกถึงอารมณ์ความสนุกสนานของคนอีสาน มีจินตนาการแฝงไปด้วยเรื่องราวความเชื่อ ความศรัทธา พลังของความสุขและความสนุกสนาน ผ่านการสร้างสรรคผลงานเทคนิคประติมากรรมสื่อผสมในรูปแบบเหนือจริง ผลงานศิลปนิพนธ์ชุด “ม่วนซื่น : ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย” ประกอบผลงานจำนวน 1 ชุด จำนวน 21 ชิ้น ขนาด 75 x 65 x 145 เซนติเมตร

อภิปรายผล

ผลงานการสร้างสรรค์ผลงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของผู้สร้างสรรค์ผ่านผลงานประติมากรรมสื่อผสมในรูปแบบเหนือจริง ที่ต้องการถ่ายทอดให้ผู้รับชมเข้าใจและรู้สึกถึงความรู้สึกสนุกสนาน จินตนาการและความเชื่อ ความศรัทธา ศึกษากระบวนการทางเทคนิคงานประติมากรรมและนำเสนอกลวิธีวิธีการจัดวาง โดยผลงานในลักษณะเฉพาะตนด้วยรูปแบบสามมิติโดยอาศัยวิธีการเพิ่มเติมและลดทอนบวกกับจินตนาการของผู้สร้างสรรค์นำไปสู่การสร้างผลงาน โดยใช้รูปทรง และ

องค์ประกอบลักษณะตัวละคร นำมาเพิ่มรายละเอียดเข้าไปในชิ้นงาน เพื่อให้ชิ้นงานดูน่าสนใจและสอดคล้องกับเรื่องราวที่มา แสดงความหมายและความรู้สึกเชื่อมโยงกับกระบวนการทางความคิด มุ่งเน้นคุณค่าผลงานลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีจินตนาการแฝงไปด้วยเรื่องราวประเพณี ความเชื่อ การสร้างสรรค์ผลงานเทคนิคประติมากรรมสื่อผสมในรูปแบบเหนือจริง

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ชุดนี้มีจินตนาการ การถ่ายทอดความรู้สึกจากการได้รับสาร ส่งผลต่อแรงบันดาลใจในการสร้างผลงาน แนวความคิดช่วงก่อนศิลปนิพนธ์เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม รูปภาพจิตรกรรมจากสถานที่วัด หรือประเพณีของคนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสาน พัฒนาไปสู่แนวคิดจากแรงบันดาลใจที่มีความเชื่อมโยงกับผู้สร้างสรรค์โดยตรง ประเพณีผีคู่คือประเพณีดั้งเดิม ที่หมู่บ้านเสี้ยวน้อย ตำบลบ้านเล่า อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ และเป็นประเพณีแห่งเดียวของประเทศไทย ซึ่งเมื่อผู้สร้างสรรค์ได้รับสารจากการรับรู้ผ่านประสบการณ์ หรือข้อมูลตามสื่อต่าง ๆ ผู้สร้างสรรค์มีการสรุปที่มาจากแรงบันดาลใจที่ชัดเจนมากขึ้น และศึกษาหาข้อมูลรูปทรงองค์ประกอบมากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างสรรค์เป็นผลงานชุด “ม่วนซื่น ประเพณีอีสานสู่ประติมากรรมร่วมสมัย”

การสร้างสรรค์ผลงานช่วงก่อนศิลปนิพนธ์ ได้มีการสร้างผลงานจากแนวความคิดเรื่องประเพณี และวัฒนธรรม การออกแบบตัวละครต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวความคิด และความหมายในการแสดงออก ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่ได้นำมาใช้ ในช่วงแรกยังเกิดความไม่ลงตัวในเรื่องการนำสื่อวัสดุผสมมาร่วมกับตัวผลงานแต่ละชิ้น มาถึงช่วงที่ต้องทำการพัฒนาผลงานชุดที่ 2 ผู้สร้างสรรค์ได้มีการศึกษากระบวนการทางเทคนิคงานประติมากรรมสื่อผสมมากขึ้น และยังคงหารูปแบบผลงานที่มีลักษณะเฉพาะตน โดยใช้ลักษณะการสร้างตัวละคร ให้เป็นตัวแทนในการสื่อความหมาย สื่ออารมณ์ และแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ เพื่อให้ชิ้นงานดูน่าสนใจและสอดคล้องกับเรื่องราวที่มากยิ่งขึ้น แสดงความหมายและความรู้สึกเชื่อมโยงกับกระบวนการทางความคิด แสดงออกซึ่งลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ส่งผลต่อความรู้สึกของผู้ชมงานให้คิดและร่วมจินตนาการ ผ่านชุดผลงานประติมากรรมของผู้สร้างสรรค์ถึงเรื่องความเชื่อ ความสนุกสนาน ผู้สร้างสรรค์ใช้เทคนิคศิลปะในการจัดวางทัศนธาตุโดยรวม ปัญหาที่พบระหว่างการสร้างผลงาน ผู้สร้างสรรค์มีความกังวลในเรื่องกรอบระยะเวลาการสร้างผลงานที่จำกัด ด้วยเทคนิคและวิธีการสร้างสรรค์ ซึ่งมีหลายขั้นตอน และจะต้องคำนึงถึงรายละเอียดต่างๆ ในองค์ประกอบผลงาน ภายหลังจากที่ได้ประสบปัญหาในผลงานชุดที่ 1 จึงได้ทำการวางแผนการทำงานให้มีความรัดกุม ควบคุมระยะเวลาการทำงานให้เป็นไปตามแบบแผน ส่งผลให้ผลงานในชุดที่ 2 เริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ต่อยอดมายังผลงานชุดที่ 3 และนำมาสู่แนวทางการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ เป็นผลให้ภาพโดยรวมของผลงานชุดนี้ มีความลงตัวมากกว่าผลงานสร้างสรรค์ช่วงก่อนศิลปนิพนธ์

ตลอดช่วงเวลาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์ในชุดนี้ ผู้สร้างสรรค์ได้เริ่มเก็บรวบรวม ข้อมูล ภาพประเพณีผีสุม ประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นบ้านเกิดของผู้สร้างสรรค์ รวมถึง ข้อมูลประเพณีใกล้เคียงกับเรื่องราวที่ต้องการถ่ายทอด อาทิ ประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ได้ทำ การร่างแบบจำลองสองมิติ ก่อนจะทำการวางแผนการขยายผลงาน กำหนดระยะเวลา สถานที่ ปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน มีการคำนวณระยะเวลาทำงานทุกชิ้นให้ได้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ ถูกกำหนด เมื่อผู้สร้างสรรค์ใช้ดุลพินิจในการประเมินผลงาน ภายหลังจากการสร้างผลงานให้เป็นไป ตามแบบจำลอง ปัญหาที่พบเจอระหว่างการสร้างผลงาน ระยะเวลาที่จำกัด จึงต้องมีการวางแผนที่ รัดกุมมากยิ่งขึ้น การขนย้ายผลงานที่ต้องให้ความระมัดระวัง เนื่องจากชิ้นงานสร้างมาจากปูน การขนงานหรือเคลื่อนย้ายผลงานมีผลกระทบต่อชิ้นงาน ช่วงสร้างสรรค์ผลงานศิลปนิพนธ์มีการส่งผล งานบางส่วนนำเสนอ รายงานความคืบหน้าต่อคณาจารย์ ระหว่างขนย้ายเกิดการแตกหักของชิ้นงาน บางส่วน ผู้สร้างสรรค์จึงต้องเตรียมแผนการขนย้าย การห่อชิ้นงาน การเตรียมอุปกรณ์ซ่อมผลงาน หากภายหลังจากเคลื่อนย้ายผลงานอาจส่งผลให้ชิ้นงานแตกหักได้ ในส่วนของภาพรวมชิ้นงานโดยรวม ประมาณ 85 % ของจำนวนผลงานทั้งหมดนั้นเป็นที่น่าพึงพอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับผลงานชุดผลงาน ที่ผ่านมามีถือว่าผลงานสร้างสรรค์ชุดนี้ มีมาตรฐานสูงในเชิงคุณภาพของการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ประติมากรรมสื่อผสม และรูปแบบลักษณะการจัดวางผลงาน

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรม การสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบตัวละคร สามารถพัฒนา ต่อยอด ประยุกต์ใช้ในเชิงพาณิชย์ได้
2. แนวความคิดและขบวนการสร้างสรรค์ผลงานจากการถอดวิถีชีวิตประเพณี ก่อให้เกิด ลักษณะแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นต่อไปในอนาคต
3. ศึกษาทดลองสร้างสรรค์เทคนิคประติมากรรมด้วยวัสดุต่าง ๆ เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น นำผลงานที่ทำการทดลองมาพัฒนา และต่อยอดการสร้างสรรค์ เพื่อหาวัสดุที่มีความแปลกใหม่และ สามารถนำมาผสมผสานกับเทคนิคประติมากรรมที่มีอยู่เพื่อให้ผลงานมีความน่าสนใจมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา. **องค์ประกอบทัศนธาตุ**. เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://patdramaa111.srp.ac.th/%>
- ปิยะวัฒนา. **องค์ประกอบศิลป์**. เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/28452>
- พัทธนันท์ วรณพงษ์ศิริ. **ศิลปะสื่อประสม Mixed Media Art**. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤษภาคม 2568. เข้าถึงได้จาก <https://bsru.net>
- เว็พท่าศิลปากร. **บุญบังไฟเดือนหก**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://th.images.search.yahoo.com/search/images>
- ศิลปินบนเวิร์ลด์ไวด์เว็บ. **ปรีชา เกาทอง**. เข้าถึงเมื่อ 30 พฤษภาคม 2568. เข้าถึงได้จาก <http://www.era.su.ac.th/artists/thai/preecha/create4.html>
- . **ศาสตราจารย์ ชลูด นิ่มเสมอ**. เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2567. เข้าถึงได้จาก <http://www.era.su.ac.th/Artists/thai/chalood/sculpture>
- ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมKKU. **ฮิต 12**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://cac.kku.ac.th/%E0%B8%AE%E0%B8%B5%E0%B8%95-12-%>
- หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร. **จิตรกรรมฝาผนังของอาจารย์ชลูด และผลงานย้อนหลัง**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.bacc.or.th/events/11129>
- อาชีพ งานศิลปะ และชีวิตอันมหัศจรรย์. **ประวัติ Takashi Murakami**. เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://style.katexoxo.com/%Takashi>
- Baramee of Art. **ปรีชา เกาทอง**. เข้าถึงเมื่อ 30 พฤษภาคม 2568. เข้าถึงได้จาก https://www.barameeofart.com/artist_detail.php?id=21
- CHAIYAPHUM Immigration. **ประวัติความเป็นมา**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://chaiyaphum.immigration.go.th/index.php/en/area-of-re>
- Gotoknow บจก.ปิยะวัฒนา. **รูปร่างและรูปทรง**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/28452>
- Kruppeen.in.th. **ศิลปะสื่อผสม**. เข้าถึงเมื่อ 15 เมษายน 2568. เข้าถึงได้จาก <https://www.xn--42c6boin3ib2a.xn--o3cw4h/visual-art-m3/Mixed-Media>

NaniTalk, S. **ประเพณีบุญบั้งไฟ ความสำคัญและตำนานของอีสาน**. เข้าถึงเมื่อ 21 มีนาคม 2568.

เข้าถึงได้จาก <https://www.nanitalk.com/interesting-story/2913>

THECITIZEN.PLUSThai PBS. **ประเพณี “ผีคุ้ม” จากลูกหลานชาวชัยภูมิถึงบรรพบุรุษผู้ล่วงลับ**.

เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2567. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaipbs.or.th/thecitizen/index.html%3Fp=85842.html>

True ปลุกปัญญา. **ประติมากรรม**. เข้าถึงเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2568. เข้าถึงได้จาก

<https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/18051>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวพิจุณีภา ศรีพรหม
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมและออกแบบอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. 2567 ศึกษาต่อระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
ผลงานตีพิมพ์	ศิลปะร่วมสมัย workshop ครั้งที่ 1 ปี 2556 ที่RMUTI ศิลปะร่วมสมัย workshop ครั้งที่ 2 ปี 2557 ที่RMUTI อาร์ตเจเน ศิลปินธ์ ปี 2559

